

Archeologienota met uitgesteld onderzoek Maasmechelen (Eisden), Vredestraat (23)

Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek
2019C137

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg
Grauwe Torenwal 6/00/1
B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018
e-mail: rik@konijnenburg.com

Verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R.,(2019), Maasmechelen (Eisden), Vredestraat (23), verslag van de resultaten van het archeologisch bureauonderzoek, Haast-rapport 2019-10, D/2019/12654/10

© 2019 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

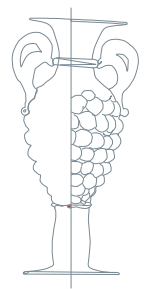
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2019/12654/10

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Coverfoto: het terrein gefotografeerd van west naar oost aan de Vredestraat, opname dd 06/03/2019

Inhoud

Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte
  - 1.1 Administratieve gegevens
  - 1.2 Archeologische voorkennis
2. Onderzoeksopdracht
3. Werkwijze
4. Assessment rapport
  - 4.1 De landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied
  - 4.2 Historische situering
  - 4.3 Archeologische situering
5. Besluit
  - 5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen
  - 5.2 Advies
  - 5.3 Afweging van de onderzoeksmethoden
6. Synthese
  - 6.1 Samenvatting gespecialiseerd publiek
  - 6.2 Samenvatting niet-gespecialiseerd publiek
7. Bibliografie
8. Figurenlijst
9. Bijlagen

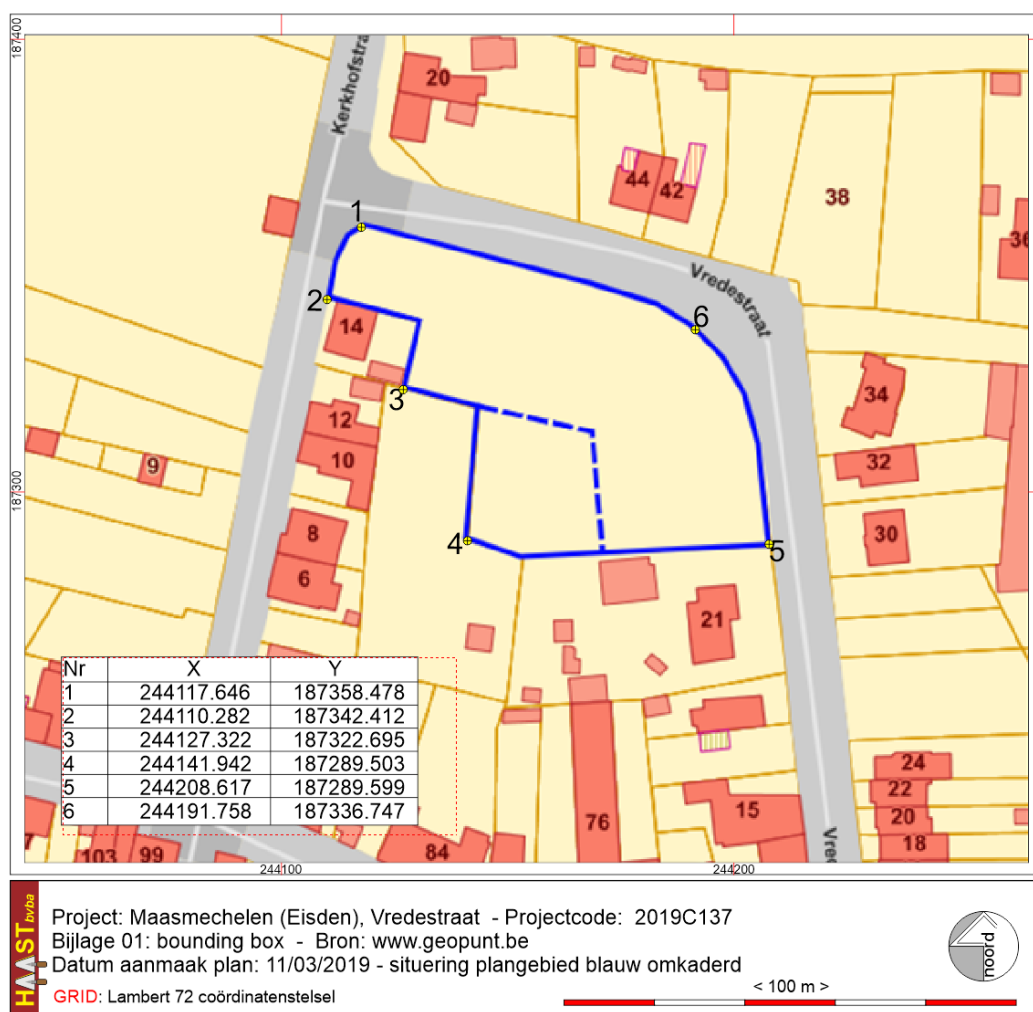
Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2019C137
Actoren	Rik van de Konijnenburg, OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatie:	
Provincie	Limburg
Gemeente	Maasmechelen
Deelgemeente	Eisden
Site	Vredestraat (23)
Kadastrale gegevens	Percelen Maasmechelen, afd 4 Eisden, sectie B perceel 890c
Oppervlakte onderzoeksgebied	4211,69 m ²
Kadastraal percelenplan	Zie fig. 2
Topografische kaart	Zie fig. 3
Begindatum onderzoek	11/03/2019
Einddatum onderzoek	16/03/2019
Relevante termen thesauri OE	bureauonderzoek

Fig. 1: Bounding Box:

Kadastrale gegevens: Percelen Maasmechelen afd. 4 Eisdén, sectie B perceel 890c. Het terrein is 4211,69 m² groot.

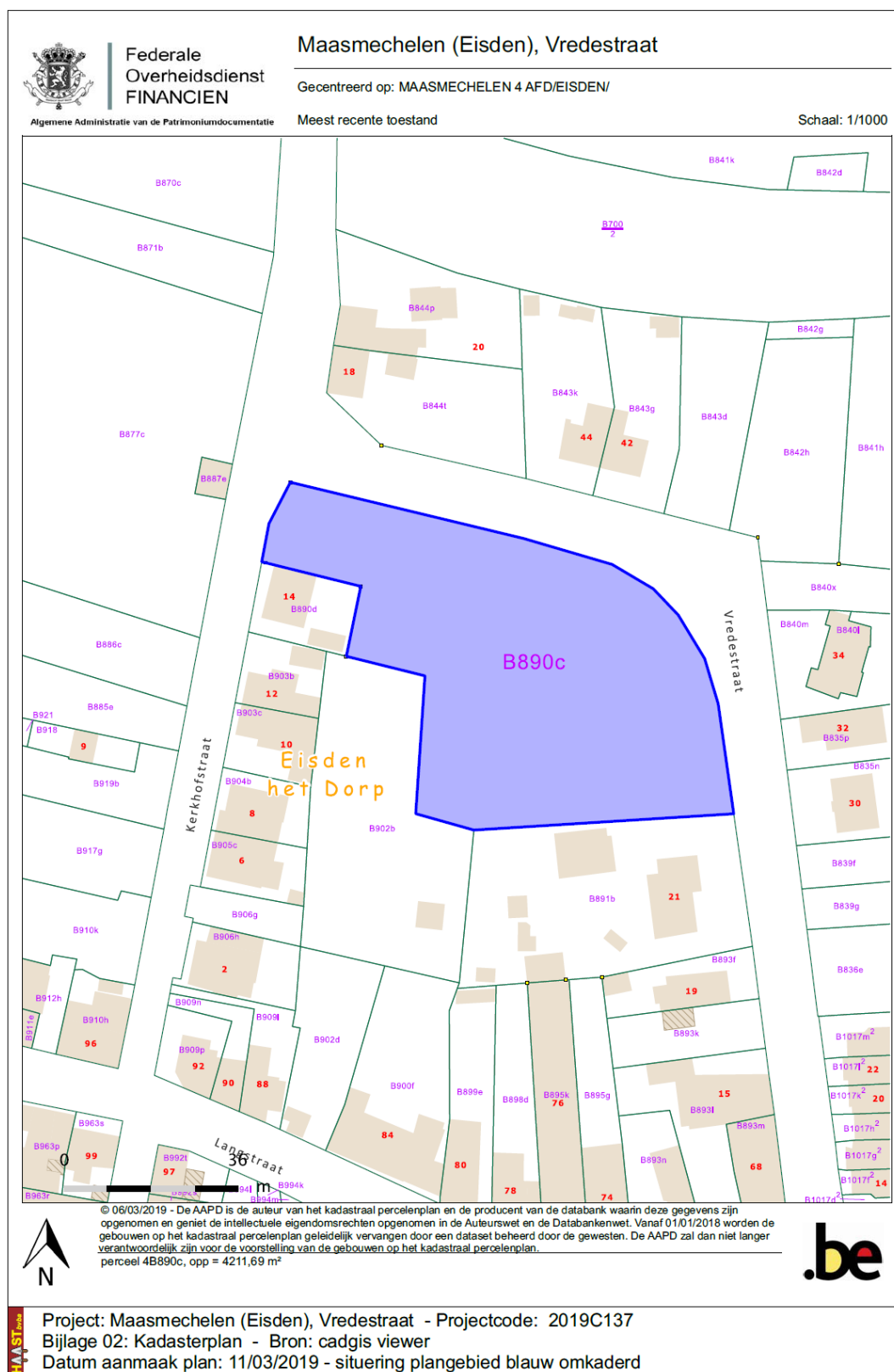

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 06/03/2019 © cadgis viewer

Fig. 3 Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart 1/10.000. © NGI & cartoweb

Fig. 4 Situering van het onderzoeksgebied op de luchtfoto, opnamejaar 2018. © geopunt.be

1.2 Archeologische Voorkennis

Er is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd binnen de grenzen van het projectgebied.

2. Onderzoeksopdracht

Randvoorwaarden

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden.

Uitstel van veldwerk wordt gevraagd om economische en praktische redenen; het terrein is volledig en dicht begroeid met hoge bomen en struiken en dient eerst toegankelijk gemaakt te worden vooraleer enig archeologisch veldwerk kan uitgevoerd worden. Het kappen van de bomen kan tot op maaiveldniveau, zonder de bomen en struiken te ontstronken om zodoende geen schade toe te brengen aan mogelijk aanwezige archeologische sporen/erfgoedwaarden.

De wetgeving met betrekking tot archeologie omvat enerzijds het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en anderzijds het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 die voor archeologie in werking traden op 1 juni 2016 en latere wijzigingen.

Overwegende dat,

- de aanvrager van de stedenbouwkundige vergunning een privaatrechtelijk rechtspersoon is,
- de aanvraag geen betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt (gga-zone), zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering,
- de aanvraag geen betrekking heeft op werkzaamheden binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden,
- de percelen waarop de vergunning betrekking heeft niet geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in een archeologische zone, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,
- de betrokken percelen volledig gelegen zijn in woon- of recreatiegebied,
- de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft meer dan 3000m² bedraagt, (i.c. **4211,69 m²**)

Dan dient een bekrachtigde archeologienota te worden toegevoegd bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor verkavelingen.

Uitzonderingsmaatregel van toepassing?

Voetnoot 7 van het stroomschema *Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden* bepaalt dat: **(7) Voor de verkavelingen wordt enkel de “oppervlakte van de terreinen waarop werkzaamheden uitgevoerd worden met het oog op het bouwrijp maken van de verkaveling en de oppervlakte van de kavels die verkocht en verhuurd zullen worden voor meer dan negen jaar, waarop een recht van erfpacht of opstal gevestigd zal worden of waarvoor een van die overdrachtvormen aangeboden zal worden, zulks met het oog op woningbouw of de oprichting van constructies” in rekening gebracht.**

Aangezien volgens de uitzonderingsregel enkel de oppervlakte waarop werkzaamheden zullen worden uitgevoerd in rekening gebracht moet worden, dient het te creëren lot 10 met een oppervlakte van 770 m² van het totaal afgetrokken te worden. Dit lot wordt onttrokken aan de verkaveling en zal toegevoegd worden aan perceel 902b. Op lot 10 zullen geen bouwwerken of andere bodemingrepen plaatsvinden, het lot wordt behouden als een bos. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt dan 4211,69 m² – 770 m² = 3441,69 m².

Vraagstelling

Het bureauonderzoek heeft tot doel het projectgebied archeologisch te evalueren op basis van bestaande bronnen en de impact van de geplande werken op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed te bepalen. Dit houdt in dat er informatie wordt verzameld over de mogelijke aanwezigheid of afwezigheid van archeologisch erfgoed binnen het projectgebied. De kenmerken, de relatie met het omringend landschap, de bewaringstoestand en de waarde van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed worden ingeschat. Ook de manier waarop de geplande bodemingrepen worden uitgevoerd maakt deel uit van de evaluatie. Het bureauonderzoek formuleert een antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- welke evolutie kende het landschap van het projectgebied?
- welke evolutie kende het gebruik van het terrein?
- wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Beschrijving van de geplande werken

Het perceel 890c aan de Vredestraat in Eisden, Maasmechelen, zal verkaveld worden in 10 loten. 9 loten zijn bestemd als bouwlot, het 10de lot zal in de staat waarin het zich bevindt toegevoegd worden aan perceel 902b en heeft géén bestemming als bouwlot. Conform uitzondering (voetnoot 7) bij het stroomschema verkavelingen, kan de oppervlakte van dit lot dan ook afgesplitst worden van het terrein te beschouwen als projectgebied. De 9 bouwloten beslaan samen een oppervlakte van 3441,69 m² en zijn allemaal gelegen aan de Vredestraat. Derhalve worden er geen werken voorzien voor aanleg van wegenis en riolering en andere nutsvoorzieningen. Enkel zal per lot voorzien worden in huisaansluiting op het moment van de bouw van de woningen. De loten zullen verkocht worden als bouwgrond; de verkavelaar bouwt zelf geen woningen.

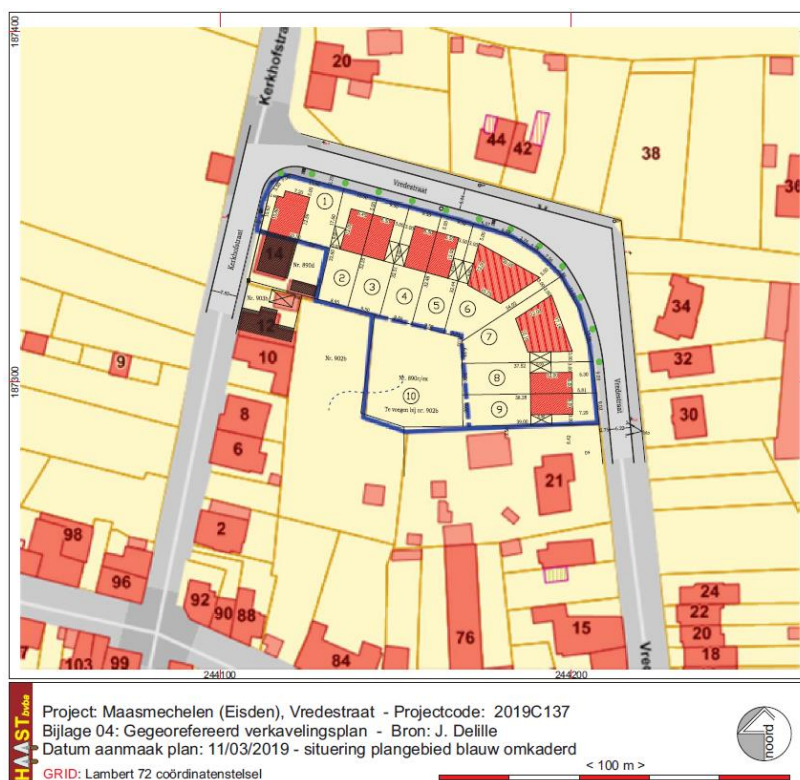

Fig. 5: het verkevelingsplan georeferereerd © J. Delille, landmeter-expert

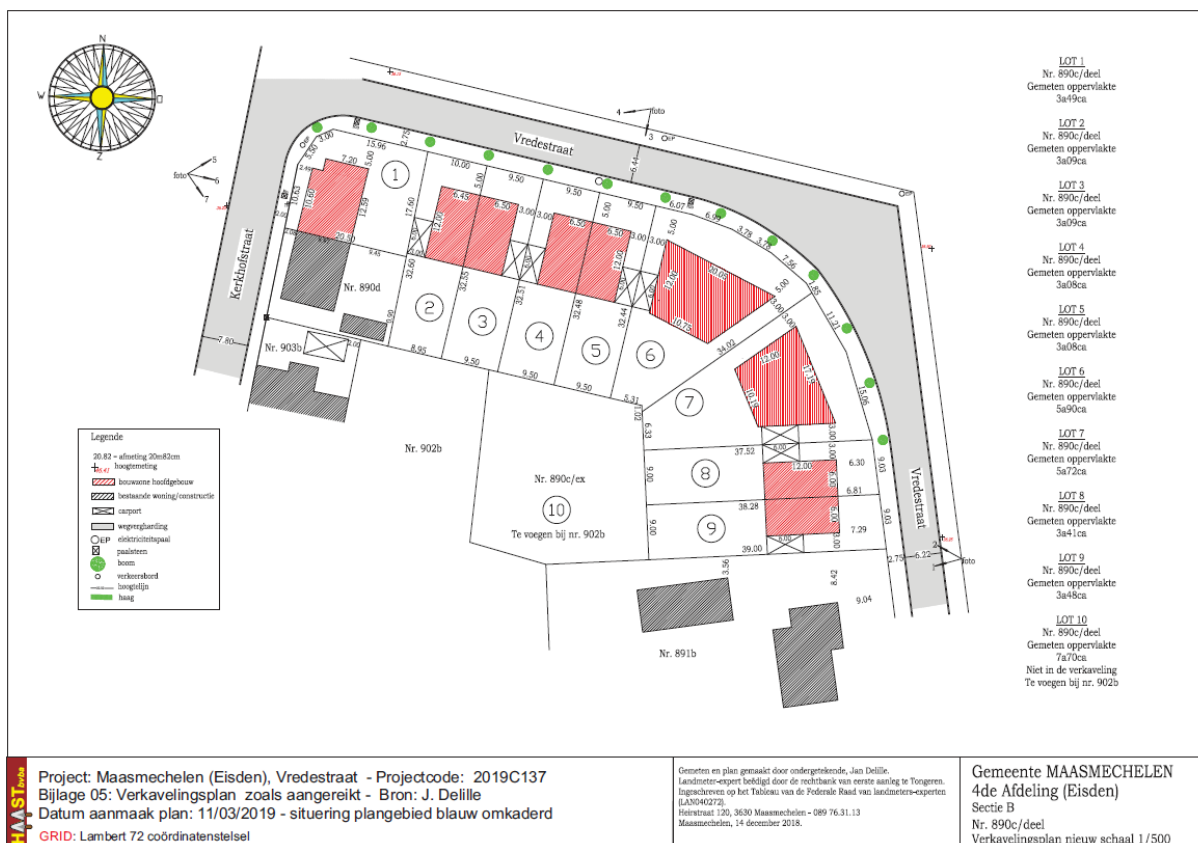

Fig. 6: Verkevelingsplan zoals aangereikt © J. Delille, landmeter-expert

Fig. 7: het terrein gefotografeerd van west naar oost, opname 06/03/2019

Fig. 8: Het terrein in haar huidige staat achter de draadafsluiting, opnames 06/03/2019

Verstoorde zones:

Binnen het perceel kunnen geen verstoorde zones aangeduid worden op basis van kaartgegevens of andere historische gegevens. Enkel de wortelwerking van de wildgroei aan bomen en struiken kan sporenverstoring gewerkt hebben.

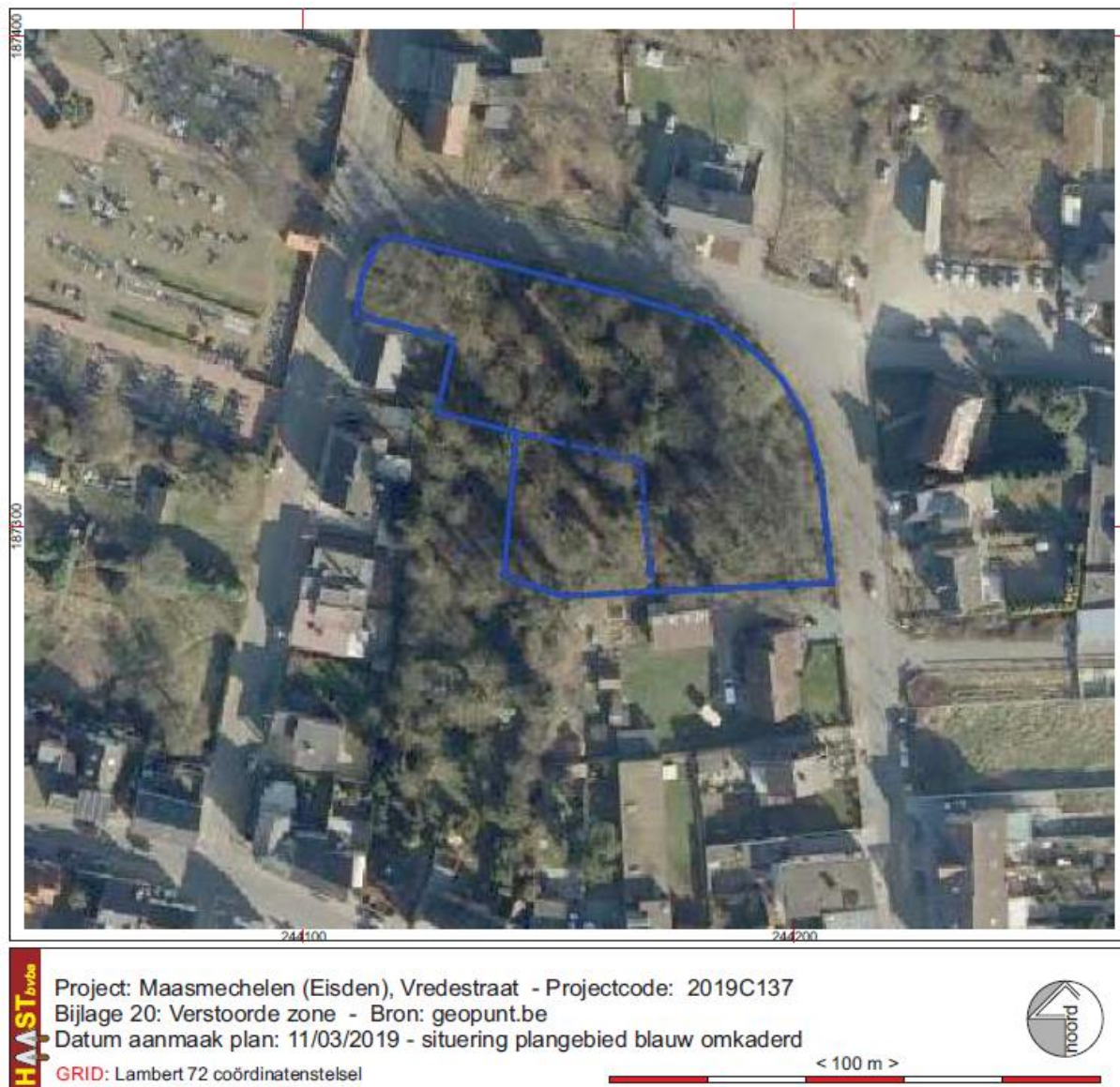

Fig. 9: “verstoorde” zone aangeduid op de luchtfoto uit 2018 ©geopunt.be.

3. Werkwijze

Met dit bureauonderzoek willen we inzichten krijgen in de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het onderzoeksgebied en de omgeving. Die inzichten worden verder getoetst aan de geplande ingrepen in de bodem. Het doel is te bepalen in hoeverre verder archeologisch onderzoek aangewezen is om zo te komen tot een programma van maatregelen teneinde de archeologische waarde en mogelijke kennisvermeerdering op archeologisch vlak voor de site en de omgeving van het projectgebied in te kunnen schatten. Om een antwoord te formuleren op de gestelde onderzoeksvragen werden diverse bronnen geraadpleegd waarvan de referenties gebundeld werden in de bibliografie.

Om een inzicht te krijgen in de archeologische kennis betreffende het gebied werd de Centraal Archeologische Inventaris geraadpleegd (cai.onroerenderfgoed.be en geo.onroerenderfgoed.be) en de verslagen van eerdere onderzoeken op aanpalende percelen.

Wat betreft de landschappelijke ligging, de tertiairgeologische en quartairgeologische gegevens en de geomorfologie werd gebruik gemaakt van de websites www.geopunt.be en <https://dov.vlaanderen.be>. Via [geopunt.be](http://www.geopunt.be) werden de historische kaarten geraadpleegd (Ferrariskaart, Vandermalenkaart, Atlas der Buurtwegen), evenals luchtfoto's van het projectgebied van 1971 tot en met 2018; enkel de betekenisvolle foto's werden in deze studie opgenomen. Via het Cartesiusportaal werden de historische topografische kaarten geconsulteerd, ook hier werden enkel de betekenisvolle kaarten opgenomen. Het kadasterplan werd opgevraagd via de publieke cadgis viewer van de federale overheid (http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE).

Alle gebruikte rasterdatasets werden opgehaald via PYTHAGORAS software en bewerkt met CORELDRAW X8.

4. Assessmentrapport

4.1 De landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied

Geografische en topografische situering

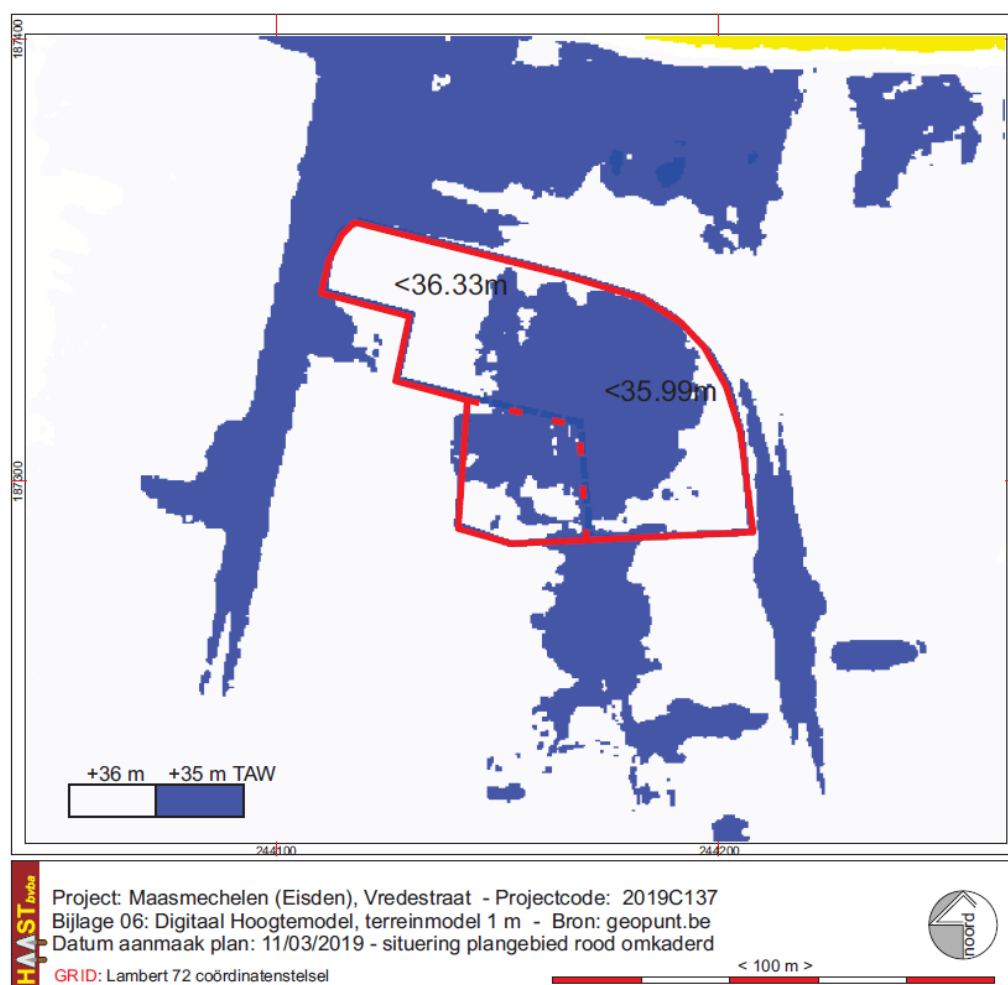

Fig. 10: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM_II_DTM_RAS_1M op projectgebiedschaal © Geopunt

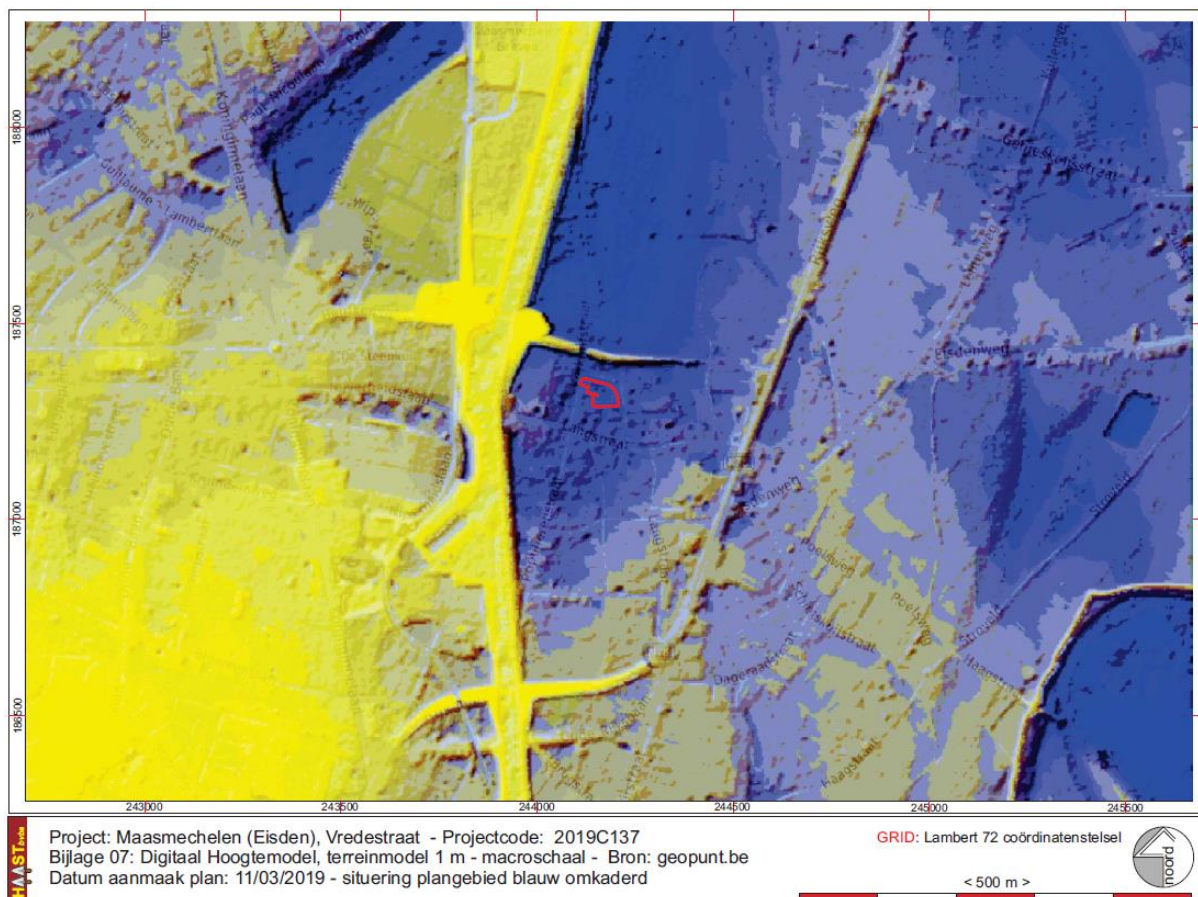

Fig. 11: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM LIDAR_DHMV_II_DTM_RAS_1M op macroschaal © Geopunt.be

Het projectgebied ligt aan de Vredestraat in Eisden, deelgemeente van Maasmechelen. Aan de noordwesthoek grenst het terrein aan de Kerkhofstraat; het kerkhof zelf ligt tegenover het kruipunt van de Vredestraat met de Kerkhofstraat. Het terrein is vlak en situeert zich rond +36.00 m TAW met hier en daar kleine heuveltjes die eerder te wijten zijn aan wortelwerking van de bomen dan aan geologische of bodemkundige verschijnselen. Volgens het Gewestplan Maasland is heel het gebied rood ingekleurd; woongebied. Het projectgebied ligt aan de noordrand van de dorpskern van Eisden. Meer noordelijke bevindt zich een beemdgebied met de

Vrietselbeek en de Rachelsbeek als riviertjes. Die Vrietselbeek stroomt ook op ca. 150 m ten oosten van het projectgebied. Dstroomrichting is van zuid naar noord en de beek wordt op oudere topografische kaarten ook aangeduid als *Breusbeek*.

Ten westen van het projectgebied ligt de Zuid-Willemsvaart.

Fig. 12: Situering van het projectgebied op het gewestplan Maasland © geopunt.be

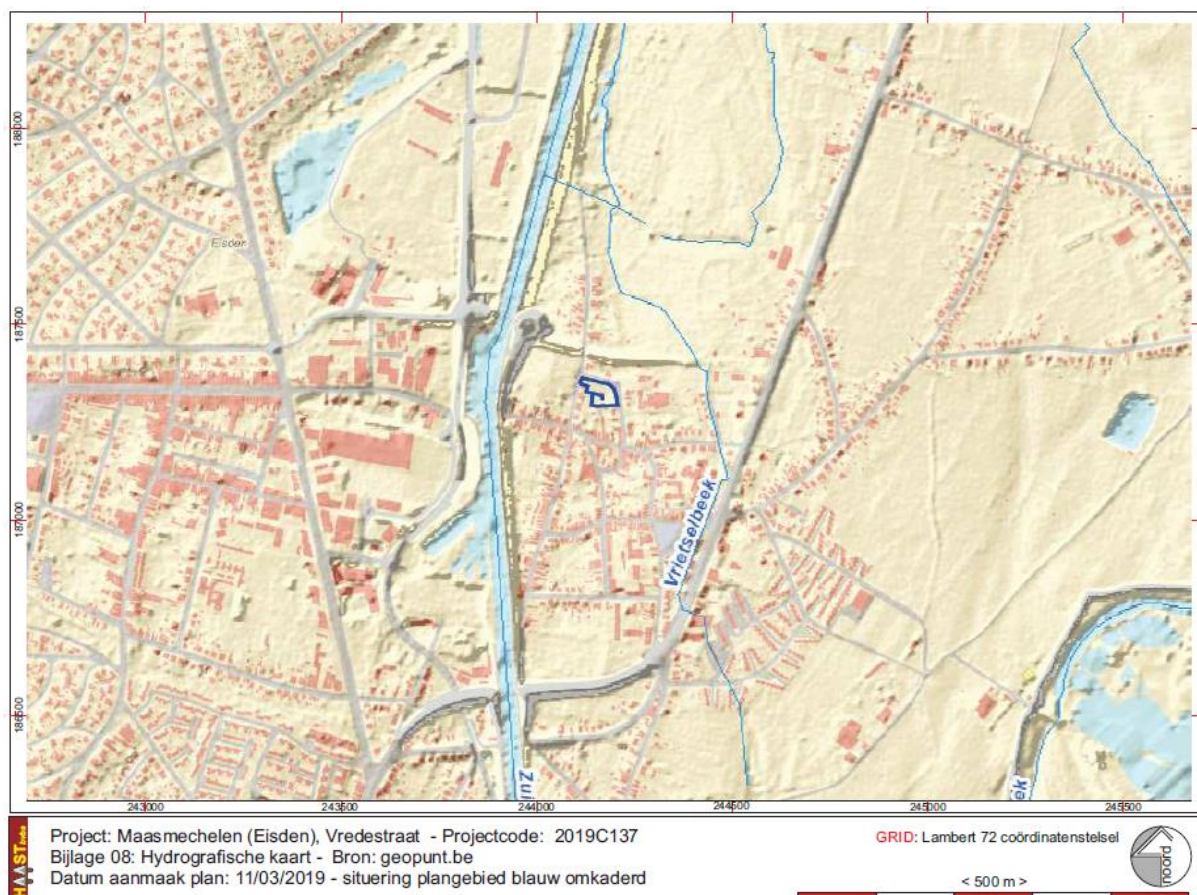

Fig. 13: Hydrografische situering van het projectgebied. © Geopunt.be

Op ca. 150 m ten oosten van het projectgebied stroomt de Vrietselbeek. Die beek stroomt van zuid naar noord en wordt op oudere topografische kaarten ook aangeduid als *Breusbeek*.

Geo(morfo)logische en bodemkundige situering

Geomorfologisch behoort het projectgebied tot de maasvallei. Volgens de tertiair geologische kaart wordt de ondergrond in het onderzoeksgebied gevormd door de Miocene *Formatie van Bolderberg*, m.n. het *Lid van Genk*, bestaande uit geel tot grijswit zeer fijn zand, glimmerhoudend met lignietlaagjes en grindlaagjes. Op ca. 500 m ten zuidoosten van het onderzoeksterrein komt de *Formatie van Eigenbilzen* voor, grijs tot groengrijs fijn (onderaan sterk) kleihoudend, glimmerhoudend en weinig glauconiethoudend zand.

De quartair geologische kaart situeert het projectgebied aan de rand van een zone gekarteerd als profieltype 35. Aan de basis van het quartairpakket bevinden zich fluviatiele afzettingen van het Pleistoceen. Daarbovenop bevinden zich fluviatiele afzettingen van het Laat-pleistoceen en het Saaliaan (Midden-Pleistoceen). Die lagen worden afgedekt door eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en/of hellingsafzettingen van het Quartair. Bovenop die eolische afzettingen en/of hellingsafzettingen zijn er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen.

Geomorfologisch¹ bevindt het gebied zich aan de rand van een zone gekarteerd als terras van Maasmechelen (Mechelen aan de Maas) met grinden waarop eolische afzettingen zijn gebeurd. De geomorfogenetische kaart² situeert het projectgebied in een terrasvlakte al dan niet bedekt met dekzand.

¹ PAULISSEN, E., 1973, De *morfologie* en de kwartairstratigrafie van de Maasvallei in Belgisch Limburg, Verhandelingen Kon. Vlaamse Acad. Wet., lett. en Schone Kunsten van België. Kl. der wetenschappen, 127, 267p en Geomorfologische Kaart Maasvallei.

² ISARIN, E., RENSINK, R., ELLENKAMP, R. en HEUNKS, E., (2015) Archeologische Verwachtingskaart Maasdal (AVM) tussen Mook en Eijsden, verantwoording methodiek en kaartbeeld, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.

Maasmechelen grinden zijn fluviatiele dalbodemgrinden, zeer gelijkaardig aan de Geistingen-grinden, met dit verschil dat het voorkomen van de Formatie van Wildert op deze grinden mogelijk is maar niet noodzakelijk. De dikte varieert van 6 tot 18 m. Deze grinden zijn afgezet tijdens het Pleni-glaciaal. Mogelijk bevinden zich nog resten van de Eisdan-Lanklaar grinden eronder. Later zijn ze in reliëf gezet door verdere erosie en vormen nu het terras van Mechelen-a/d-Maas.

Uit profiel 2 zoals gepubliceerd door Beerten³ is het gebied gesitueerd in een zone met eolische afzettingen van de formatie van Wildert. Deze formatie bestaat uit fijne zwaklemige allochtone eolische zanden, afgezet tijdens het Weichseliaan. Lokaal kan er grindbimenging optreden. Het contactvlak met de onderliggende grinden is verstoord door cryoturbaties. De dikte van de formatie varieert van 0.5 m tot maximaal 8 m. Op het Kempisch Plateau (hoofdterras) zijn deze zanden maximaal 2 m dik. Op de laagterrassen bereiken ze een maximale dikte van 3 m.

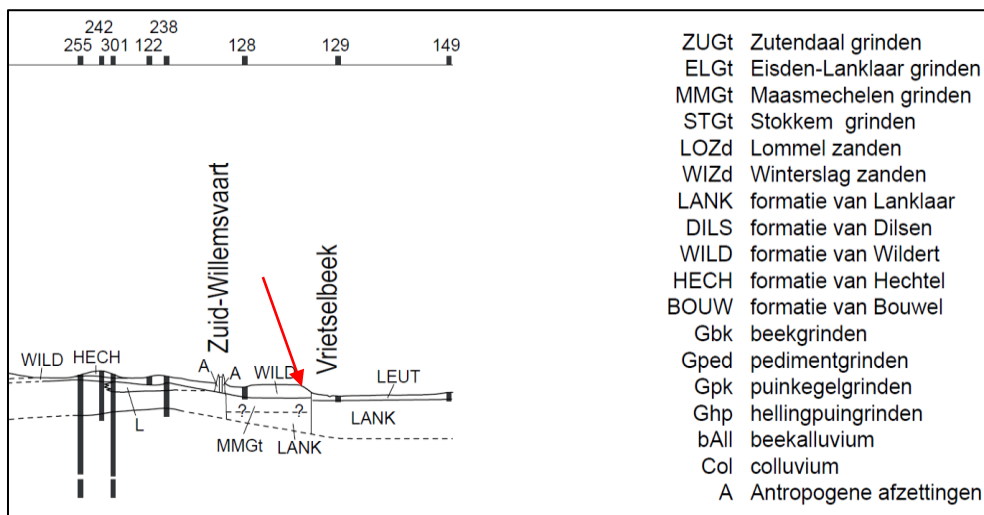

Fig. 14: detail uit profiel 1 van Beerten, o.c. De situering van het projectgebied is aangeduid met een rode pijl.

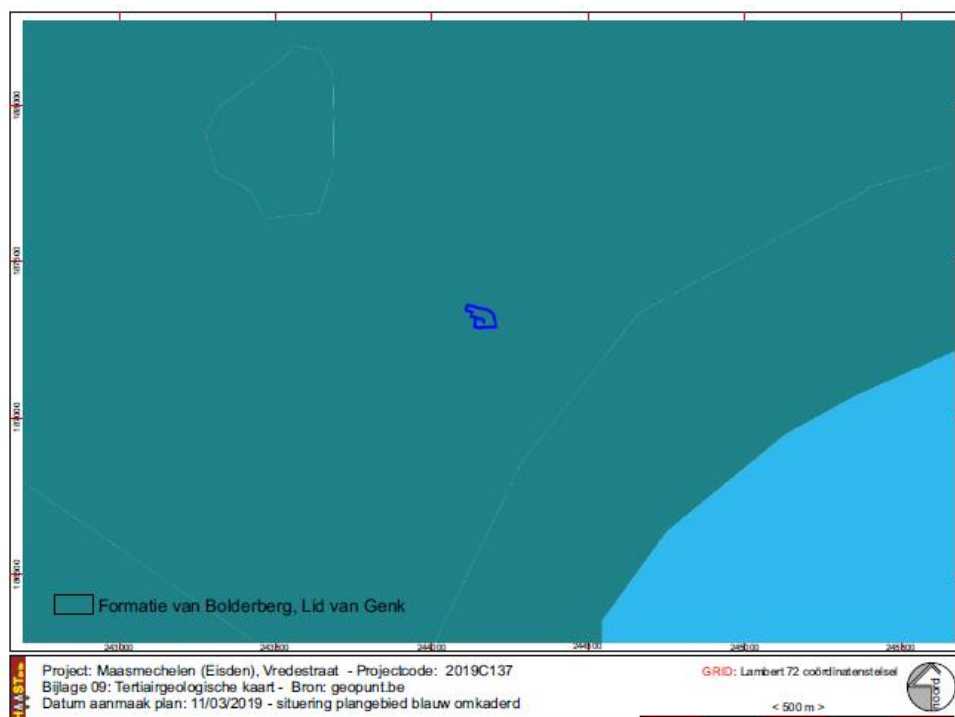

Fig. 15: Het onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart © geopunt.be.

³ Beerten, K., 2005: Toelichting tot de Quartairgeologische kaart, Kaartblad Rekem 26, Leuven, fig. 11, profiel 2.

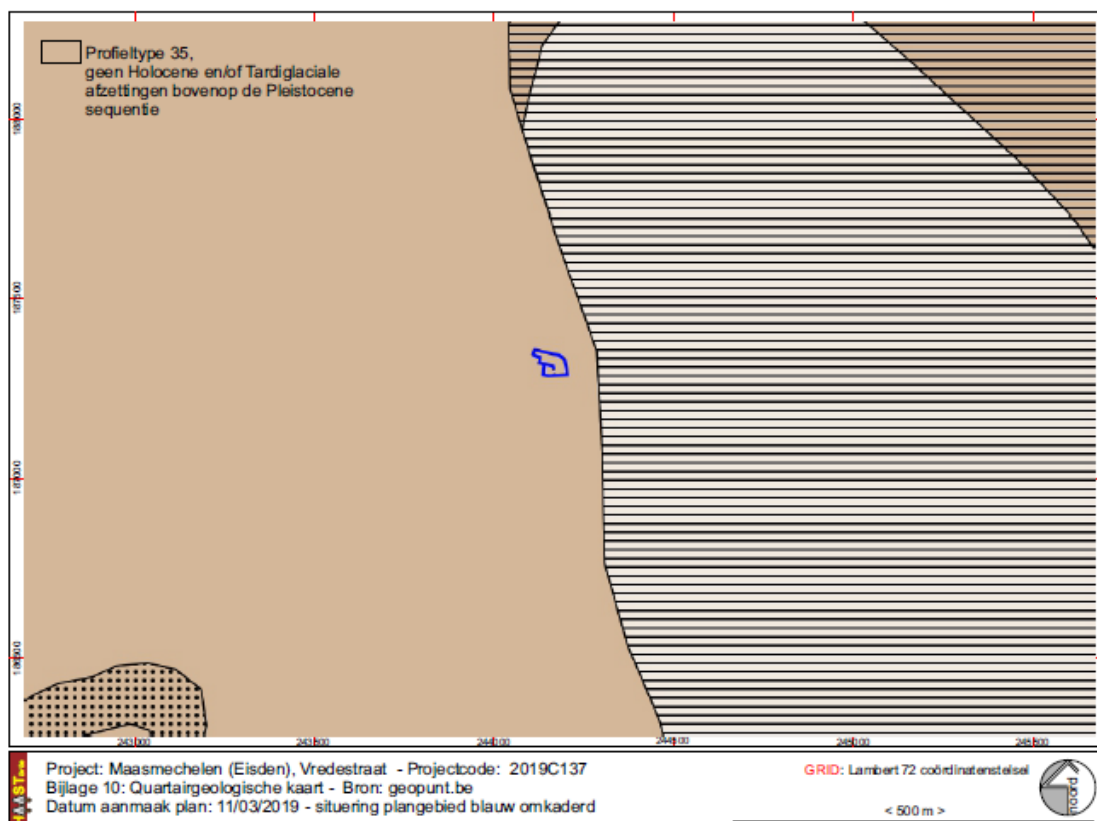

Fig. 16: Het onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart © geopunt.be.

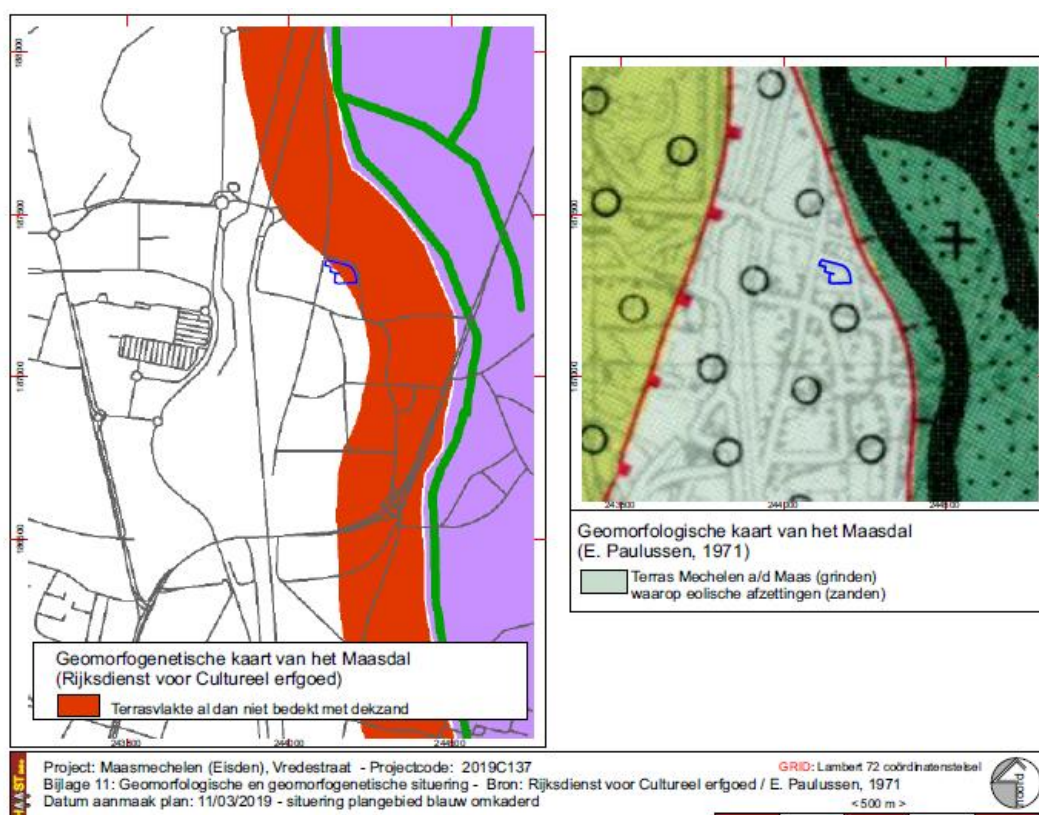

Fig. 17: Het onderzoeksgebied gesitueerd op de geomorfogenetische kaart en de geomorfologische kaart van het Maasdal.

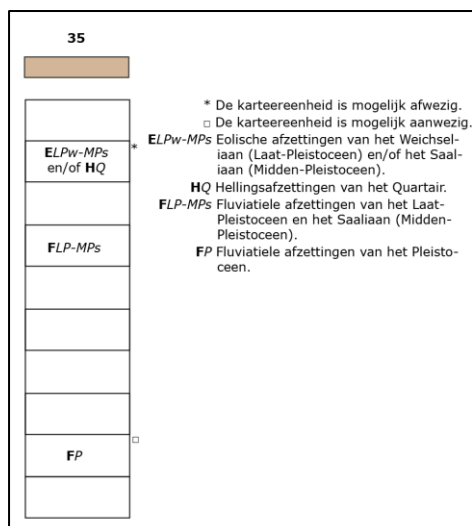

Fig. 18: Typeprofielfiche 35 Quartairgeologische kaart © geopunt.be

Op de **bodemkaart** volgens Belgische classificatie bevindt het projectgebied zich binnen bodemtype Scb⁴ is een matig droge lemig zandbodem met structuur B-horizont. Deze bodems met gedegradeerde textuur B horizont en Prepodzolen hebben een bouwvoor van 25-30 cm dikte, donker grijsbruin, die in sommige gevallen rust op een weinig duidelijke kleur B horizont. De Bt begint op 40-100 cm, uitzonderlijk dieper. Hij is bruin tot geelbruin in het bovenste gedeelte en vertoont zeer bleekbruine zandige strepen en vlekken. In het onderste gedeelte komen gleyverschijnselen voor vanaf 60-90 cm. De overgangshorizont is iets grijzer en rust op de gedegradeerde Bt met roodbruine ijzerconcreties en bruine kleihoudende brokken.

Op de bodemkaart volgens de WRB is het gebied deels als **eu – eutric cambisol** gekarteerd. Cambisols zijn bodems met een beginnende profielontwikkeling en hebben ofwel:

- onder de ploeglaag een niet-zandige horizont van minstens 15cm die een duidelijke bodemstructuur heeft en/of die van kleur verschilt met de omgevende horizonten, of
- antropogene oppervlaktehorizonten die samen minder dan 50 cm dik zijn.

In het Vlaamse Gewest hebben de meeste bodems van alluviale vlaktes en van de polders een profielontwikkeling met “structuur of kleuren B horizont”.

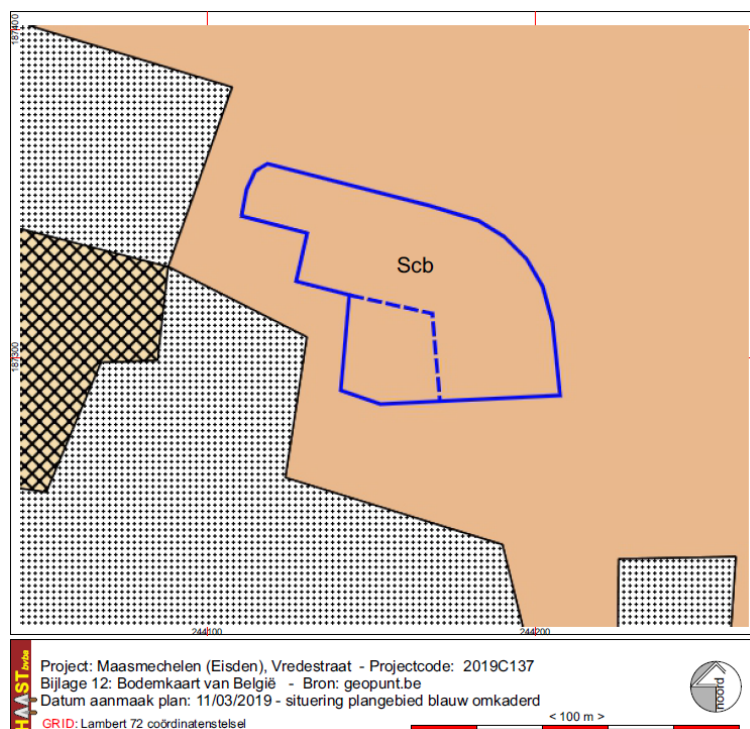

Fig. 19: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens de Belgische Classificatie © Databank Ondergrond Vlaanderen.

⁴ VAN RANST, E en SYS, C (2000) Eénduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20.000), Universiteit Gent – Laboratorium voor Bodemkunde, Gent.

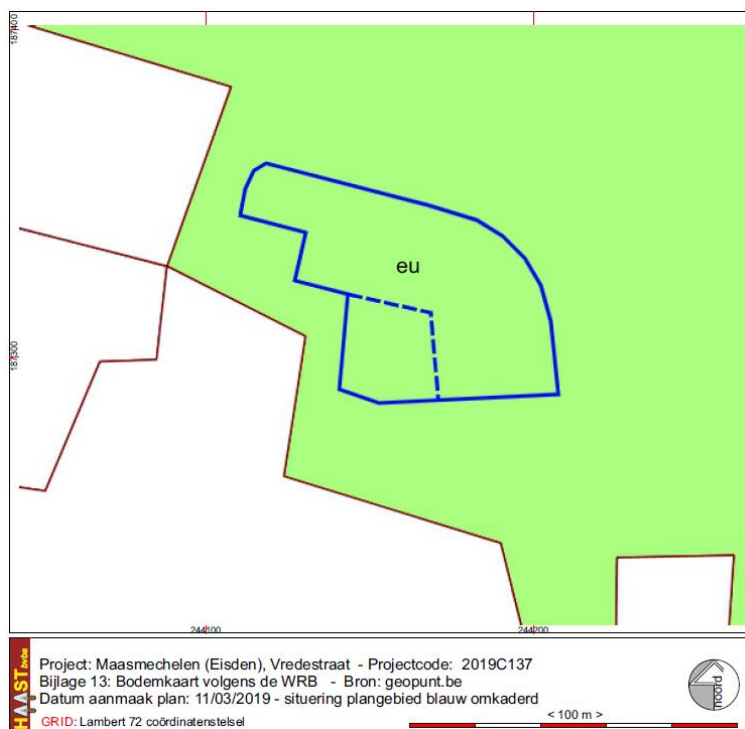

Fig. 20: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens de WRB © Databank Ondergrond Vlaanderen

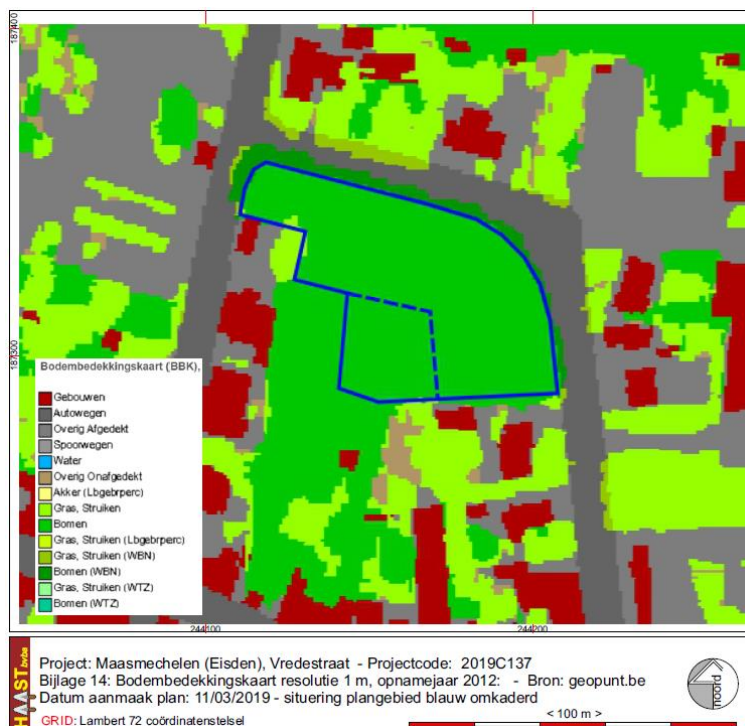

Fig. 21: Het onderzoeksgebied op de bodembedekkingskaart opname 2012. © Geopunt.be

Op de **bodembedekkingskaart, opnamejaar 2012**, is heel het gebied groen ingekleurd; Bomen, hetgeen nu ook nog het geval is.

4.2 Historische situering

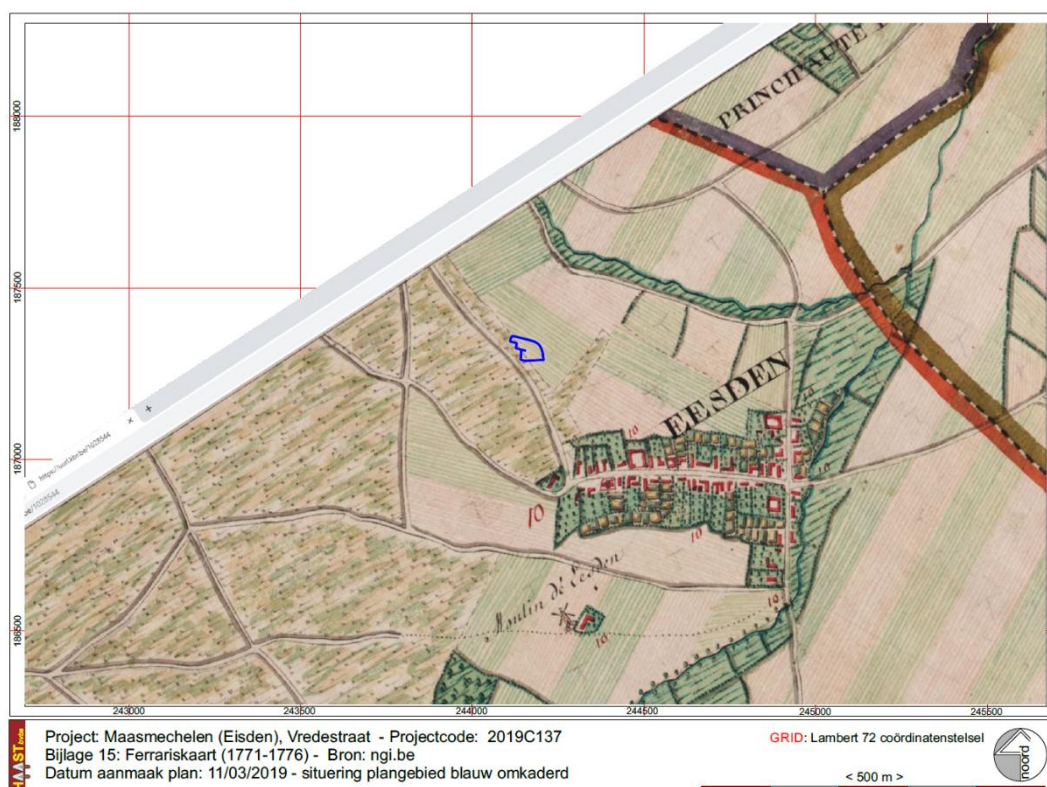

Fig. 22: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart. © Geopunt.be

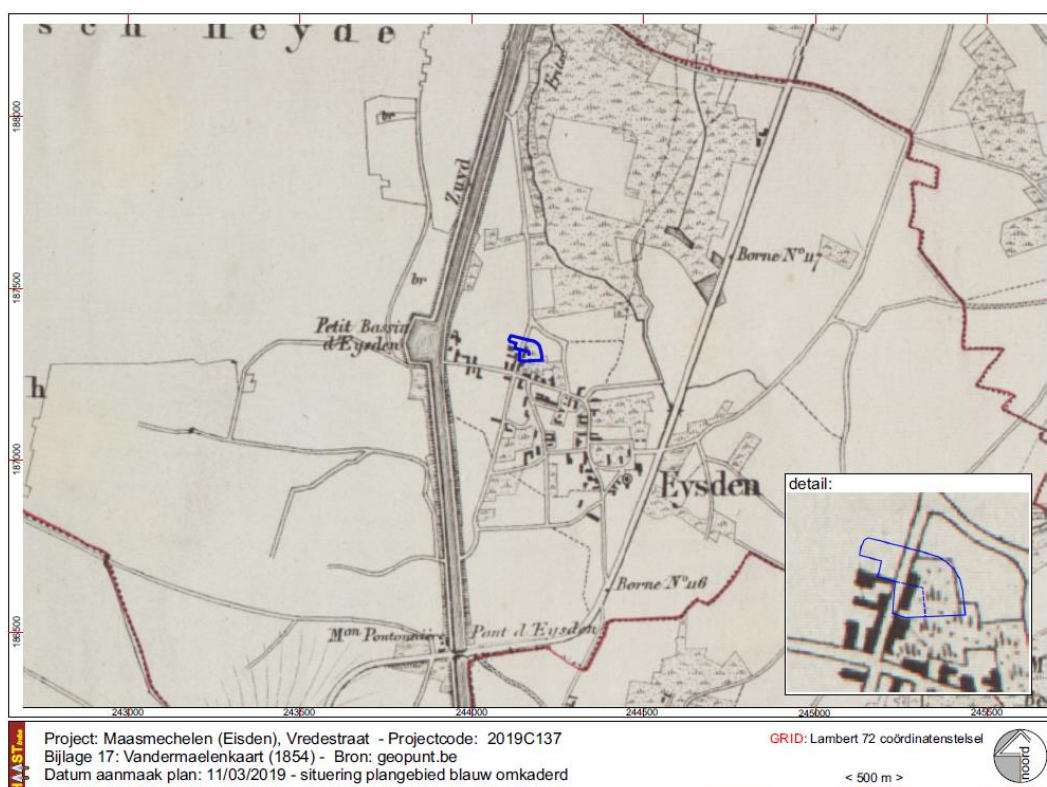

Fig. 23: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854). © geopunt.be

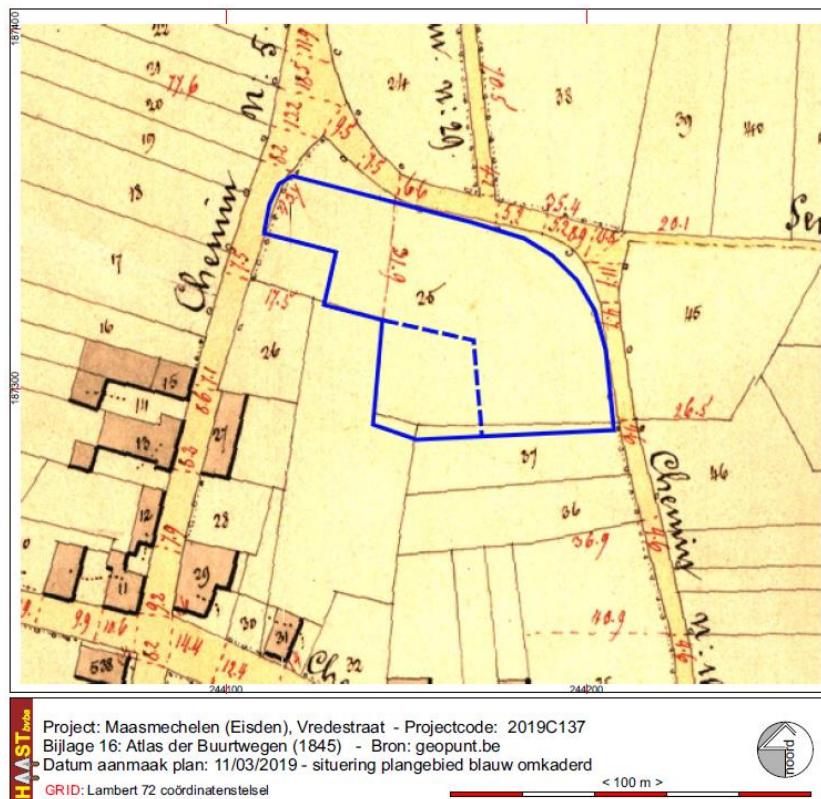

Fig. 24: Situering van het onderzoeksgebied op detailplannen van de Atlas der Buurtwegen, (ca. 1845). © Geopunt.be

Fig. 25: Luchtfoto's, opnamejaren 1971, 1986, 2012 en 2018 © geopunt.be

Op de **historische kaarten** is het projectgebied gesitueerd in akkerland (Ferrariskaart) aan de rand van heidegebied dat zich verder westelijk / noordwestelijk uitstrekt tussen Eisden en As. De Atlas der Buurtwegen en de Vandermaelenkaart geven weinig of geen detail van grondgebruik. Wel is duidelijk dat er wat betreft de periode Nieuwe Tijd tot heden geen enkele vorm van bebouwing op de kaarten – en de luchtfoto's – is aangeduid/te zien. Enkel op de Vandermaelenkaart is er nog een aanduiding van een beemdgebied net te zuiden en ten noorden van het projectgebied. Ook is duidelijk dat het perceel haar huidige vorm al heeft in de eerste helft van de 19de eeuw.

De **luchtfoto's** geven enkel een beeld van een terrein dat volledig ingenomen is door bomen en struiken.

4.3 Archeologische situering

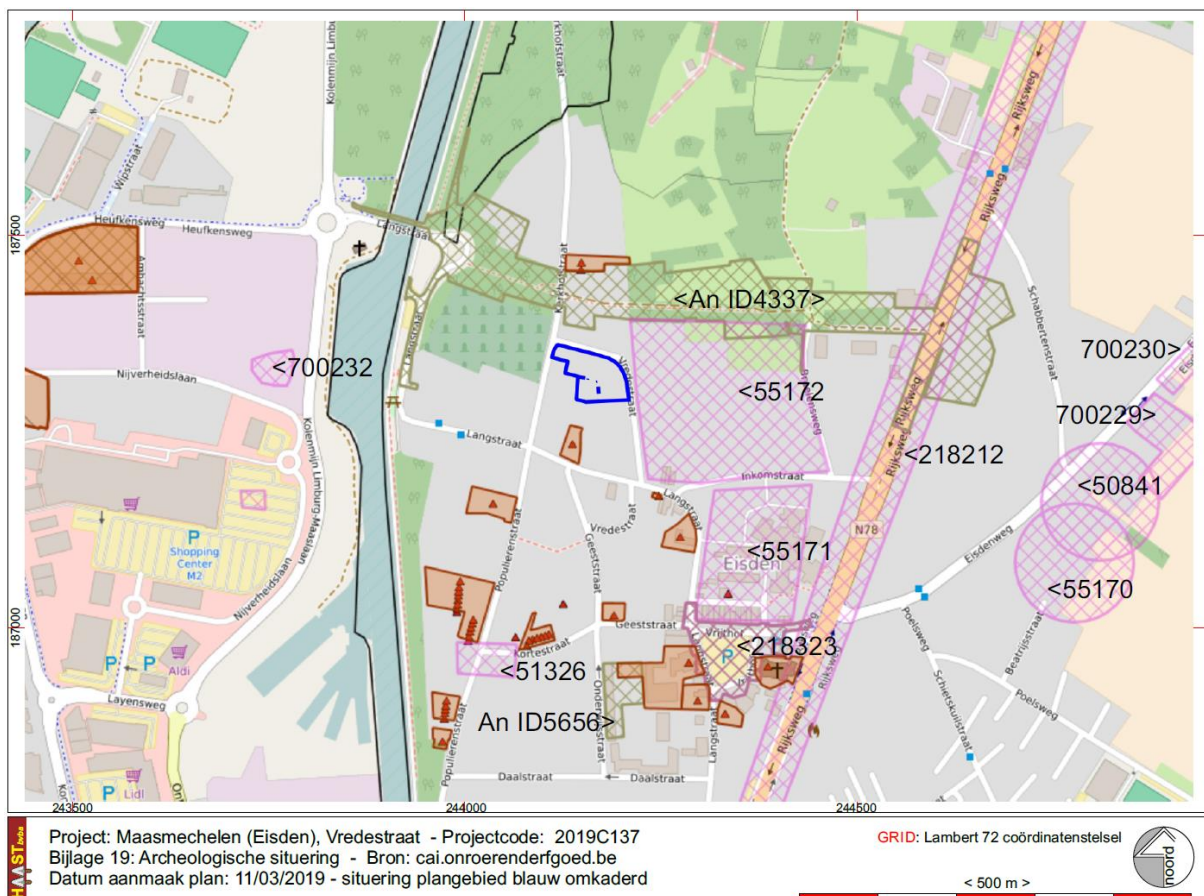

Fig. 26: Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de polygonen van het CAI toestand eind 2018 © cai.erfgoed.net

Een schematisch overzicht van de cai-locaties in de directe omgeving van het projectgebied zoals aangeduid op fig. 26:

700232: Aardewerk, onder voorbehoud een voorwerp uit een graf: een kruik uit lichtgele klei, datering Romeins, gebeurtenis: toevalsvondst

55172: Aardewerk, kruikje, datering Romeins, gebeurtenis: onbepaald

55171: Aardewerk, urne, datering Hallstatt of Romeins, gebeurtenis: toevalsvondst bij graafwerken

51326: Vondstenconcentratie, bouw materiaal, (dakpannen) en muurwerk, aardewerk (terra sigillata), gebeurtenis: toevalsvondst, gevonden bij het aanleggen van de Zuid-Willemsvaart (ca. 1820)

218323: Een kuil kon met zekerheid in de Romeinse periode gedateerd worden, terwijl een andere kuil, een greppel en de oudste fase van de weg waarschijnlijk eveneens in deze periode thuishoren. Een structuur, een vlakgraf, volle middeleeuwen, één kindergraf. Het is omwille van de kleine onderzochte oppervlakte niet duidelijk of het gaat om een geïsoleerd graf dan wel om een graf dat deel uitmaakte van een kerkhof. Weg opmerkingen: Uitbraaksporen van de Vrijthofweg. We herkennen het wegtracé reeds duidelijk op de Tranchotkaart uit het begin van de 19de eeuw. De dikte van het gehele pakket aan uitbraaksporen dat aangetroffen werd, wijst echter op een veel langduriger gebruik van de weg. Mogelijk gaat de weg op de Romeinse Heirbaan Tongeren-Nijmegen terug. Waterput die een kuil doorsnijdt. Er werden geen artefacten in aangetroffen. Openbare gebouwen: Muurresten van het voormalig gemeentehuis. Een muur gaat vermoedelijk terug op de originele bouw uit 1848, andere op een uitbreiding omstreeks 1883. Pastorie: Muurresten van een vroeger bouw fase van de pastorie die opgetekend staat op het kadasterplan van 1956.

218212: Tracé van de Romeinse weg Tongeren – Maaseik

55170: Meerdere structuren, Vlakgraf, rij van 16 donkergrijze urnen met as en beenderen, afgedekt met omgekeerde schotel. 3 meter verder: afzonderlijk graf bestaande uit 3 delen met 'offersteen' en gebeeldhouwde stier met lijkbuis, gevuld met as tussen de poten witgele kruik, enkele flessen, fles in glas, datering Romeinse Tijd, gebeurtenis: oude vondst, 1908

50841: Bouw materiaal, resten van een Romeins gebouw met een stuk van een fries in witte steen met eikenloof versierd, dakpannen en stenen met opgehoogde rand, datering Romeinse Tijd, gebeurtenis: oude vondst, 1908

700229: beschrijving is identiek aan cai-locatie 55170!

700230: structuur, bodemsporen uit de Romeinse Tijd, vondstmelding / toevalsvondst

Behalve de vondsten op het Vrijthof waar ook middeleeuws en postmiddeleeuws erfgoed werd aangetroffen situeren alle vondsten in de directe omgeving van het projectgebied zich vooral in de Romeinse periode. Het zijn echter, met uitzondering van de vondsten op het vrijthof en locatie 52326, maar deze laatste is een zeer oude vondst, geïsoleerde vondsten van telkens 1 voorwerp uit de Romeinse tijd. Iets verder oostwaarts zijn er nog de locaties 55170, 50841 en 700230 waar meerdere structuren en graven werden aangetroffen, ook uit de Romeinse Periode.

5. Besluit

5.1. Beantwoording van de onderzoeksvragen

- welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het projectgebied?

De bestaande bronnen bevatten indirect gegevens over het archeologisch potentiële van het projectgebied. Wat betreft pre- en proto-historische perioden, en de Middeleeuwen zijn er geen directe aanwijzingen. Maar, wat betreft de Romeinse periode zijn er een aantal aanwijzingen die erop wijzen dat ook binnen het projectgebied de kans op het aantreffen van sporen en artefacten uit de Romeinse Tijd vrij hoog mag ingeschat worden.

Wat betreft de Late Middeleeuwen, Nieuwe Tijd en later zijn er aanwijzingen op de historische kaarten dat het projectgebied enkel in gebruik was als weide of akker, mogelijk met hagen of bomen omzoomd. Later, uit kaarten af te leiden waarschijnlijk pas vanaf de 20ste eeuw, raakt het projectgebied bebost.

- welke evolutie kende het landschap van het projectgebied?

Het landschap evolueerde waarschijnlijk van heide en/of beemdgebied naar een akkergebied aan de rand van de dorpskern van Eisden. Het landschap werd vooral gedomineerd door de Maas en de alluviale vlakte die zich ten oosten van het projectgebied uitstrekt. De Maas trok verder oostwaarts waardoor op het terras nederzettingen ontstonden. Restanten van het heide- en beemdgebied blijven echter tot in de 19de eeuw, en later, onaangeroerd; ook in de directe omgeving van het projectgebied zoals blijkt uit de Vandermaelenkaart. Het gedeeltelijk in gebruik nemen van gronden als akker of weide is wat betreft het projectgebied, tenminste de omgeving ervan, waarschijnlijk al het geval vanaf de Romeinse Periode gelet op de behoorlijke densiteit aan vondsten uit die periode.

- welke evolutie kende het gebruik van het terrein?

De evolutie van het terrein is mede bepaald door de evolutie van het landschap. Oorspronkelijk lijkt het een heidegebied aan de rand van het stroomgebied van de Maas en later de vallei van de Vriestelbeek. Later, vanaf de late-Middeleeuwen (?) misschien nog later lijkt het gebied te horen tot het landbouwareaal dat grensde aan de dorpskern van Eisden. Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw wordt het gebied steeds meer ingesloten door bebouwing en het terrein wordt niet meer gebruikt voor landbouwdoeleinden, maar raakt bebost met bomen en struiken.

- wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De impact van het bouwprogramma op het bodemarchief is mogelijk vernietigend voor eventueel aanwezig bodemarchief, maar is afhankelijk van de intenties van de toekomstige bouwheren/bewoners.

5.2 Advies

Ondanks voorgaande waaruit kan blijken dat de archeologische verwachting om verschillende redenen matig moet ingeschat worden, zal via het programma van maatregelen toch aanbevolen worden het projectgebied te onderwerpen aan een proefsleuvenonderzoek teneinde definitief uitsluitsel te kunnen krijgen over de archeologische waarde ervan. Vondsten uit de omgeving, met name redelijk veel vondsten uit de Romeinse periode waaronder ook bouwpuin, kunnen beschouwd worden als indicatoren voor antropogene activiteiten in de streek, ook binnen de contouren van het projectgebied.

5.3 Afweging van de onderzoeksmethoden voor verder archeologisch onderzoek en archeologische evaluatie van het projectgebied

Geofysisch onderzoek spoort weliswaar anomalieën in de bodem op maar aangezien er geen structuren in harde materialen, baksteen, natuursteen, verwacht worden, zal dit eerder moeilijk interpreteerbare sporen opleveren die enkel geïnterpreteerd of gedetermineerd kunnen worden door een ondersteunende ingreep in de bodem. Bovendien is deze methode duur en zullen de resultaten niet opwegen tegen de kosten, ook gelet op de dense begroeiing met bomen en struiken op het terrein.

Veldkartering: door de begroeiing op het terrein is deze methode niet bruikbaar.

Landschappelijk bodemonderzoek kan om na te gaan in hoeverre de oorspronkelijke bodemopbouw bewaard gebleven is, hetzij eventueel geschonden. Maar, er zijn geen indicaties die erop wijzen dat over het volledige projectgebied ooit ernstige bodemverstoringen hebben plaatsgevonden. Aangezien er geen indicaties zijn voor ernstige bodemverstoringen in het verleden, kan, ook om kostenbesparend te

werken, dit beter gecombineerd worden met een proefsleuvenonderzoek door aanleg van profielputten in elke proefsleuf.

Verkenkend/waarderend archeologisch booronderzoek: er zijn geen indicaties voor het mogelijk aantreffen van prehistorische artefacten. Het terrein zal eerder tot het jachtgebied dan tot het woongebied behoort hebben van eventuele nomadische, prehistorische familiegroepen. Het is aan te raden om tijdens een proefsleuvenonderzoek extra oplettend te zijn voor eventuele prehistorische vondsten, mede omwille van het feit dat een verkennend/waarderend booronderzoek zeer duur is. Bovendien is de huidige begroeiing van het terrein, een dense wildgroei aan hoge bomen en struiken, een probleem. De wortelgestellen van de bomen en struiken vormen een probleem om te komen tot degelijke boorresultaten.

Proefsleuven: via het programma van maatregelen wordt als vervolgtraject een proefsleuvenonderzoek opgelegd om het projectgebied archeologisch te kunnen waarden. Temeer omdat sporen/artefacten uit de Metaaltijden, Romeinse periode en vroege/volle middeleeuwen - bewoningssporen of off-site sporen - enkel via een proefsleuvenonderzoek kunnen gedetecteerd worden. Daarbij is de archeologische verwachting het hoogst naar sporen uit de Romeinse periode.

Beschrijving van de aanpak

Het proefsleuvenonderzoek met ingreep in de bodem dient uit te worden gevoerd als een standaard proefsleuvenonderzoek met ononderbroken 2 m brede parallelle proefsleuven oost-west georiënteerd op het terrein, enigszins rekening houdend met de richting van het reliëf en haaks georiënteerd op de vallei van de Vrietselbeek. De oost-west oriëntatie is ook om praktische redenen de meest aangewezen manier om het terrein doormiddel van proefsleuven te onderzoeken aangezien het projectgebied versmalt van oost naar west, hetgeen, gelet op de wendbaarheid van graafmachines zou leiden tot eerder heel korte proefsleuven indien de ze noord-zuid zouden georiënteerd worden.

2 m brede proefsleuven geven het beste resultaat om de verstoringen vast te stellen, af te bakenen en te determineren. Door ze in te planten op een onderlinge afstand van maximaal 12,50 m wordt meteen gebiedsdekkend gewerkt en kan gemakkelijk 10% van het terrein onderzocht worden zoals bepaald in de Code van goede Praktijk. Door ze op 12,50 m afstand van elkaar, gemeten van "hart tot hart", aan te leggen kunnen gemakkelijk vier proefsleuven aangelegd worden. In de noordwestelijke hoek van het projectgebied dient rekening te worden gehouden met het gebouw op het aanpalend perceel. Daarom wordt de aan te leggen proefsleuf deels geschrinkt gegraven met een buffer van 4 meter voor het westelijke sleufdeel ten opzichte van de bestaande woning.

Aanvullend, om minimaal 12,50% van het terrein te onderzoeken, worden kijkvensters of volgvensters aangelegd indien sporen aangetroffen worden. De kijk- en/of volgvensters worden aangelegd om een beter inzicht te krijgen in de onderlinge samenhang van sporen, indien er aangetroffen worden, om een duidelijke afbakening te kunnen maken voor een eventueel vervolgonderzoek indien toch waardevolle sporen zouden aangetroffen worden of om de schijnbare afwezigheid van sporen te verifiëren.

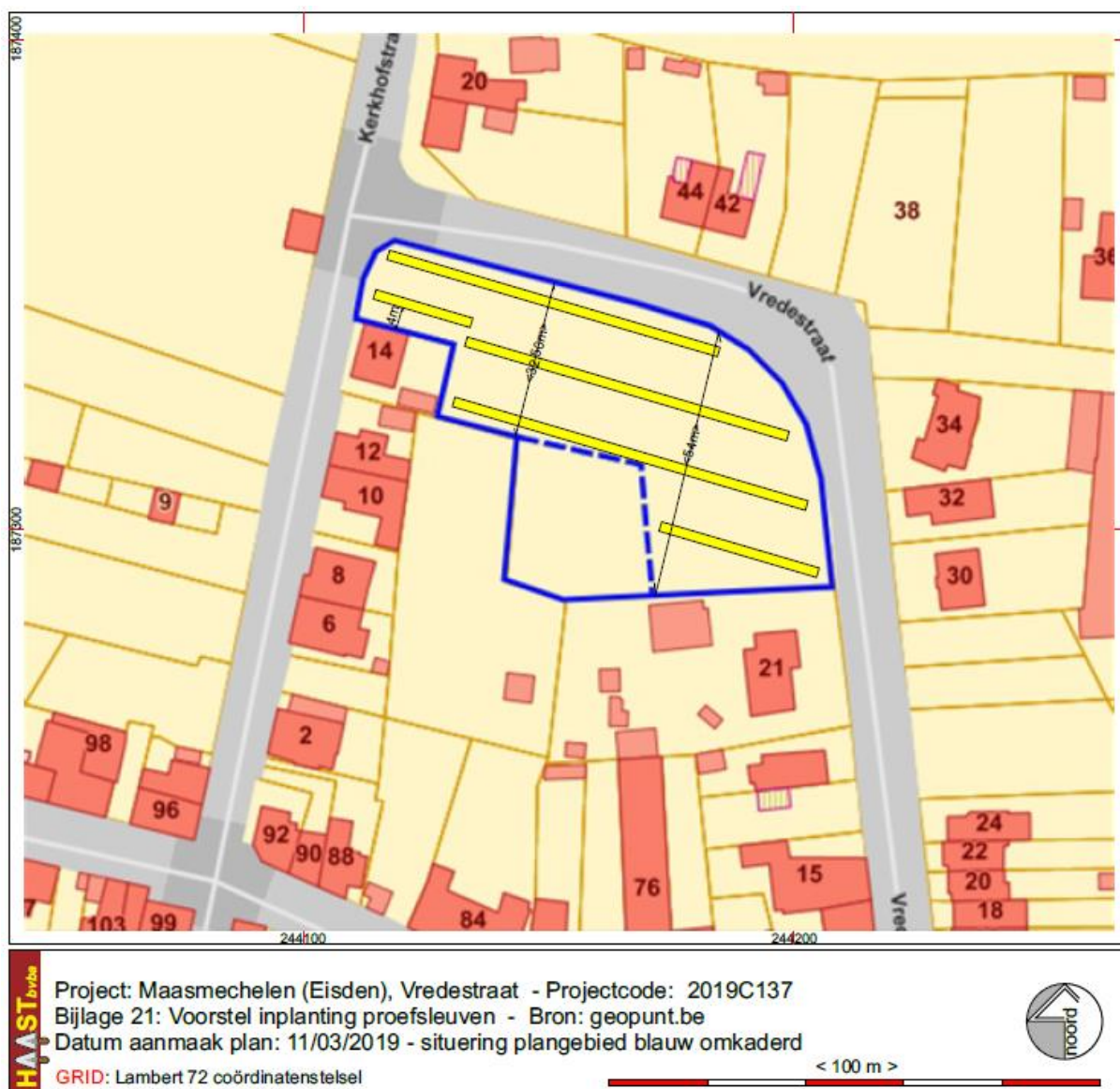

Fig. 27: Voorstel inplanting proefsleuven

6. Synthese

6.1 Samenvatting gespecialiseerd publiek

Zie punt 5.1

6.2 Samenvatting niet-gespecialiseerd publiek

Aan de Vredestraat in Eisden, deelgemeente van Maasmechelen, wenst men een deel van het kadastrale perceel B890c te verkavelen in 9 bouwloten. Aangezien de kavels grenzen aan een uitgeruste weg, dienen er in de verkaveling geen werken te worden uitgevoerd naar wegenis of aanleg van nutsleidingen. Een deel van het perceel, ca. 770 m², zal afgesplitst worden en toegevoegd aan perceel 902b. Dit deel van het projectgebied wordt niet bedreigd door enige vorm van bodemingrepen en kan uitgesloten worden van verder archeologisch onderzoek in het kader van deze verkavelingsaanvraag. Het bureauonderzoek heeft uitgewezen dat het terrein

een vrij hoge potentie heeft aan archeologische erfgoedwaarden, met name wat betreft sporen uit de Romeinse Tijd. In de directe omgeving, zelfs op aanpalende percelen, zijn redelijk wat vondsten uit die periode geregistreerd waardoor het niet ondenkbaar is dat ook binnen het projectgebied sporen uit die periode worden aangetroffen. Sporen uit vroegere en latere perioden zijn niet helemaal uit te sluiten, maar er zijn geen aanwijzingen voor en gelet op de studie van de historische kaarten, kan de verwachting naar sporen uit de Nieuwe Tijd en later als onbestaande beschouwd worden. Gelet op de potentie aan Romeinse sporen wordt een proefsleuvenonderzoek geadviseerd om het terrein archeologisch verder te evalueren en waarderen.

7. Bibliografie

Uitgegeven Bronnen

BEERTEN, K., 2005, Toelichting tot de Quartairgeologische kaart, Kaartblad Rekem 26, Leuven

DONDEYNE, S., VANIERSCHOT, L., LANGOHR, R., VAN RANST, E. en DECKERS, J., *De grote bodemgroepen van Vlaanderen: Kenmerken van de "Reference Soil Groups" volgens het internationale classificatiesysteem World Reference Base*, KU Leuven & Universiteit Gent in opdracht van Vlaamse overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen, 2015.

VAN RANST, E. en SYS, C., 2000, Eénduidige legende van de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1: 20000). VLM

PAULISSEN, E., 1973, De morfologie en de kwartairstratigrafie van de Maasvallei in Belgisch Limburg, Verhandelingen Kon. Vlaamse Acad. Wet., lett. en Schone Kunsten van België. Kl. der wetenschappen, 127, 267p en Geomorfologische Kaart Maasvallei.

ISARIN, E., RENSINK, R., ELLENKAMP, R. en HEUNKS, E., (2015) Archeologische VerwachtingskaMaasdal (AVM) tussen Mook en Eijsden, verantwoording methodiek en kaartbeeld, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.

YPERMAN, W., 2017, Archeologienota met beperkte samenstelling: Het archeologisch bureauonderzoek van de ontsluiting van de N78 te Maasmechelen, Studiebureau Archeologie, Tienen (URI : <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4337>)

DELANGHE, H., en DRIESEN, P., 2017, Archeologienota Eijsden, Vrijthof – heraanleg van het Marktplaats, Deel 1: Verslag van resultaten, ARON bvba – rapport 419
(URI : <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/3767>)

AUGUSTIN, S., en DRIESEN, P., 2017, nota Eijsden, Vrijthof – heraanleg van het Marktplaats, Deel 1: Verslag van resultaten, ARON bvba – rapport 479
(URI : <https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/4981>)

BAUWENS-LESENNE, M. (1968) Oudheidkundige repertoria VIII, Bibliografisch repertorium van de oudheidkundige vondsten in Limburg, behoudens Tongeren-Koninksem (vanaf de vroegste tijden tot de Noormannen), Brussel

Digitale Bronnen

CARTESIUS: <http://www.cartesius.be>

CARTOWEB: www.cartoweb.be, www.ngi.be

GEOPORTAAL: <https://geo.onroerendergoed.be>

GEOPUNT VLAANDEREN: <http://www.geopunt.be/kaart>

CAI: <https://Cai.onroerendergoed.be>

<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>

8. Figurenlijst

Coverfoto: het terrein gefotografeerd van west naar oost aan de Vredestraat, opname dd 06/03/2019

Fig. 1: Bounding Box:

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 06/03/2019 © cadgis viewer

Fig. 3 Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart 1/10.000. © NGI & cartoweb

Fig. 4 Situering van het onderzoeksgebied op de luchtfoto, opnamejaar 2018. © geopunt.be

Fig. 5: het verkavelingsplan gegeorefereerd © J. Delille, landmeter-expert

Fig. 6: Verkavelingsplan zoals aangereikt © J. Delille, landmeter-expert

Fig. 7: het terrein gefotografeerd van west naar oost, opname 06/03/2019

Fig. 8: Het terrein in haar huidige staat achter de draadafsluiting, opnames 06/03/2019

Fig. 9: “verstoorde” zone aangeduid op de luchtfoto uit 2018 ©geopunt.be.

Fig. 10: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM_II_DTM_RAS_1M op projectgebiedschaal © Geopunt

Fig. 11: Situering van het onderzoeksgebied op het DHM LIDAR_DHMV_II_DTM_RAS_1M op macroschaal © Geopunt.be

Fig. 12: Situering van het projectgebied op het gewestplan Maasland © geopunt.be

Fig. 13: Hydrografische situering van het projectgebied. © Geopunt.be

Fig. 14: detail uit profiel 1 van Beerten, o.c. De situering van het projectgebied is aangeduid met een rode pijl.

Fig. 15: Het onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart © geopunt.be.

Fig. 16: Het onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart © geopunt.be.

Fig. 17: Het onderzoeksgebied gesitueerd op de geomorfenetische kaart en de geomorfologische kaart van het Maasdal.

Fig. 18: Typeprofiel op de 35 Quartairgeologische kaart © geopunt.be

Fig. 19: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens de Belgische Classificatie © Databank Ondergrond Vlaanderen.

Fig. 20: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens de WRB © Databank Ondergrond Vlaanderen

Fig. 21: Het onderzoeksgebied op de bodembedekkingskaart opname 2012. © Geopunt.be

Fig. 22: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart. © Geopunt.be

Fig. 23: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854). © geopunt.be

Fig. 24: Situering van het onderzoeksgebied op detailplannen van de Atlas der Buurtwegen, (ca. 1845). © Geopunt.be

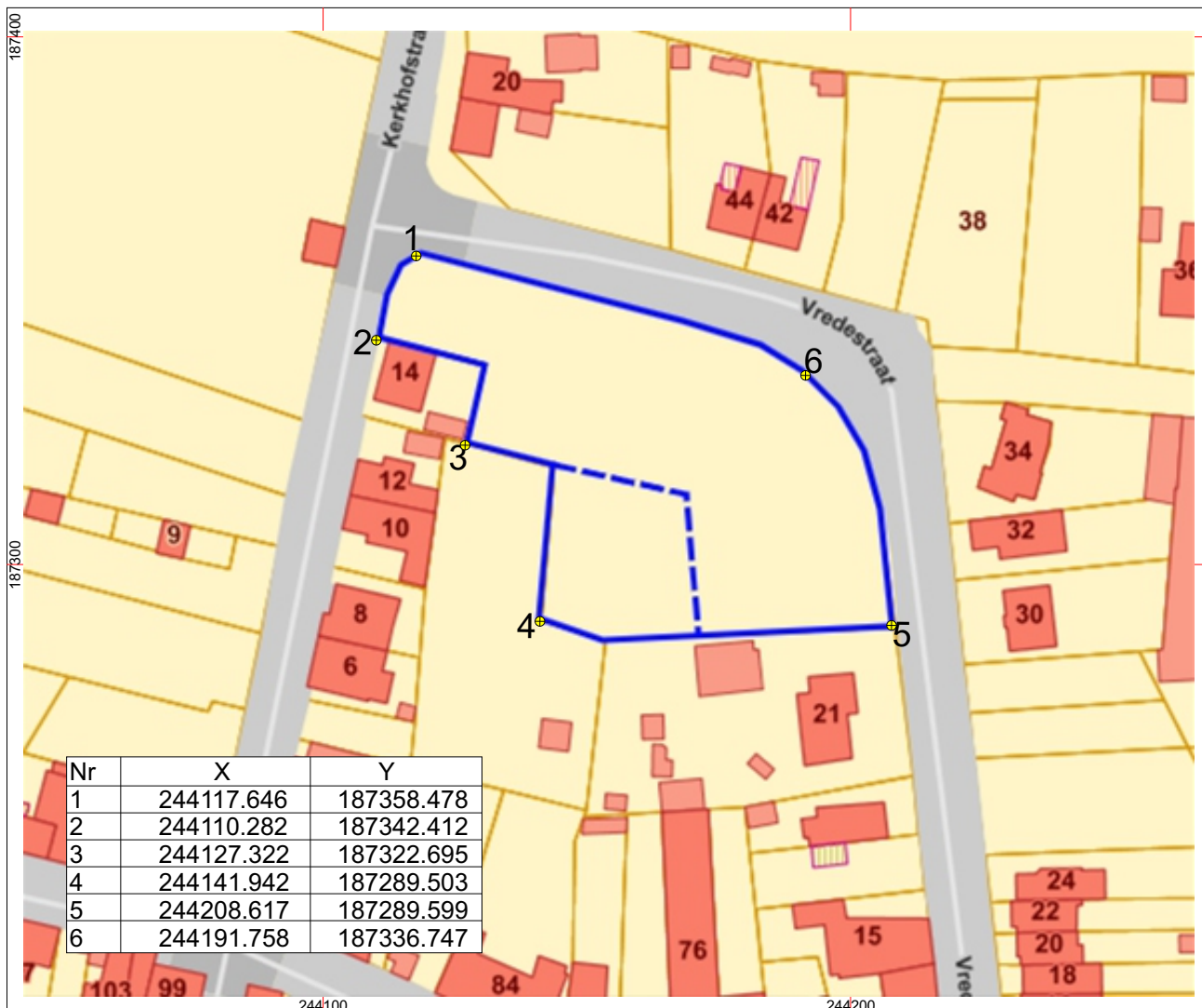
Fig. 25: Luchtfoto's, opnamejaren 1971, 1986, 2012 en 2018 © geopunt.be

Fig. 26: Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de polygonen van het CAI toestand eind 2018 © cai.erfgoed.net

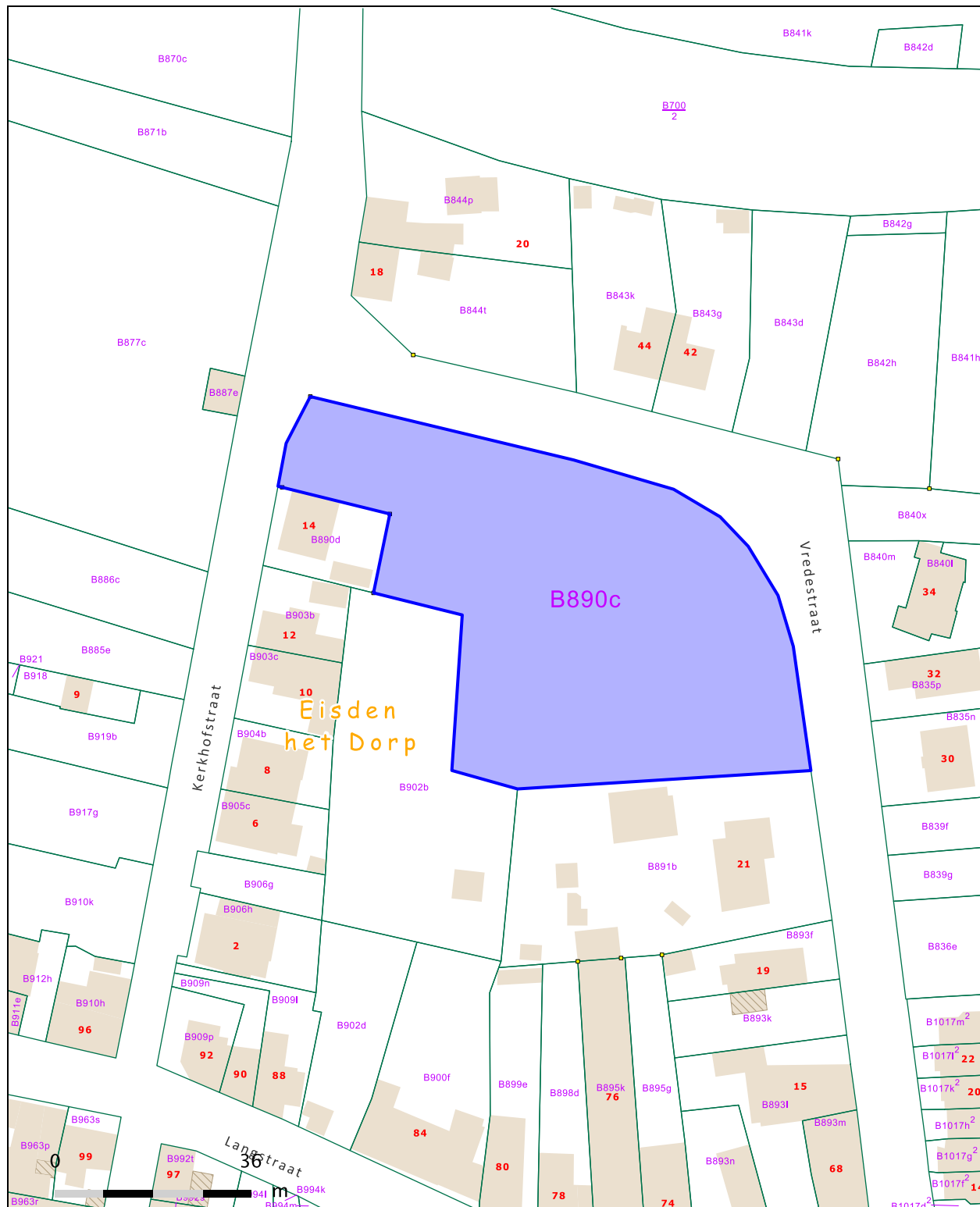
Fig. 27: Voorstel inplanting proefsleuven

9. Bijlagen

plannr	Type plan	onderwerp	Analoog/digitaal	datum
1	Plan	Bounding Box	Digitaal	2019
2	Kaart	Kadasterplan	Digitaal	06/03/2019
3	Kaart	Topografische kaart	Digitaal	2009
4	Plan	Georeferereerd inplantingsplan verkaveling	Digitaal	2019
5	Plan	Verkavelingsplan zoals aangereikt	Digitaal	2019
6	Kaart	Digitaal hoogtemodel op projectgebiedschaal	Digitaal	2014
7	Kaart	Digitaal Hoogtemodel	Digitaal	2014
8	Kaart	Hydrografische kaart	Digitaal	2016
9	Kaart	Tertiairgeologische kaart	Digitaal	20..
10	Kaart	Quartaairgeologische kaart	Digitaal	20..
11	Kaart	Geomorfofenetische en geomorfologische situering van het projectgebied	Digitaal	1973 / 2015
12	Kaart	Bodemkaart van België	Digitaal	19..
13	kaart	Bodemkaart WRB	Digitaal	2014
14	Kaart	Bodembedekkingskaart	Digitaal	2012
15	Kaart	Ferrariskaart	Analoog	1771-1775
16	Kaart	Atlas der Buurtwegen	Analoog	1845
17	Kaart	Vandermaelenkaart	Analoog	1854
18	Luchtfoto	Opnames 1971, 1986, 2012 en 2018	Analoog/digitaal	1971 - 2018
19	Kaart	CAI-uittreksel	Digitaal	2019
20	Plan	Plan met aanduiding verstoorde zones	Digitaal	2019
21	Plan	Voorstel inplanting proefsleuven	Digitaal	2019

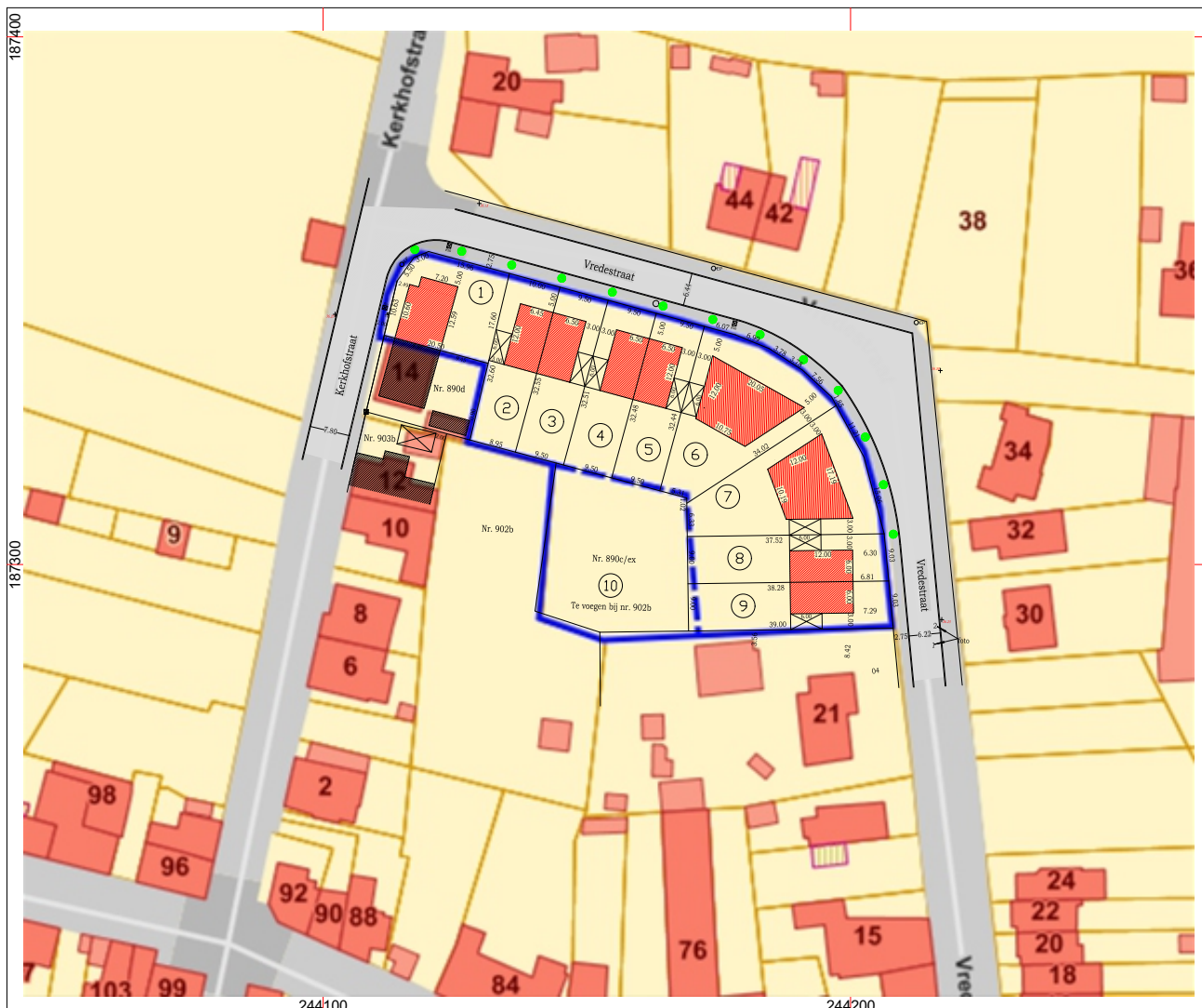

© 06/03/2019 - De AAPD is de auteur van het kadastraal percelenplan en de producent van de databank waarin deze gegevens zijn opgenomen en geniet de intellectuele eigendomsrechten opgenomen in de Auteurswet en de Databankenwet. Vanaf 01/01/2018 worden de gebouwen op het kadastraal percelenplan geleidelijk vervangen door een dataset beheerd door de gewesten. De AAPD zal dan niet langer verantwoordelijk zijn voor de voorstelling van de gebouwen op het kadastraal percelenplan.
perceel 4B890c, opp = 4211,69 m²

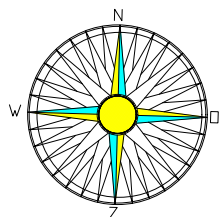

Legende	
20.82	= afmeting 20m82cm
46.41	hoogtemeting
	bouwzone hoofdgebouw
	bestaande woning/constructie
	carport
	wegverharding
	elektriciteitspaal
	paalsteen
	boom
	verkeersbord
	hoogtelijn
	haag

LOT 1
Nr. 890c/deel
Gemeten oppervlakte
3a49ca

LOT 2
Nr. 890c/deel
Gemeten oppervlakte
3a09ca

LOT 3
Nr. 890c/deel
Gemeten oppervlakte
3a09ca

LOT 4
Nr. 890c/deel
Gemeten oppervlakte
3a08ca

LOT 5
Nr. 890c/deel
Gemeten oppervlakte
3a08ca

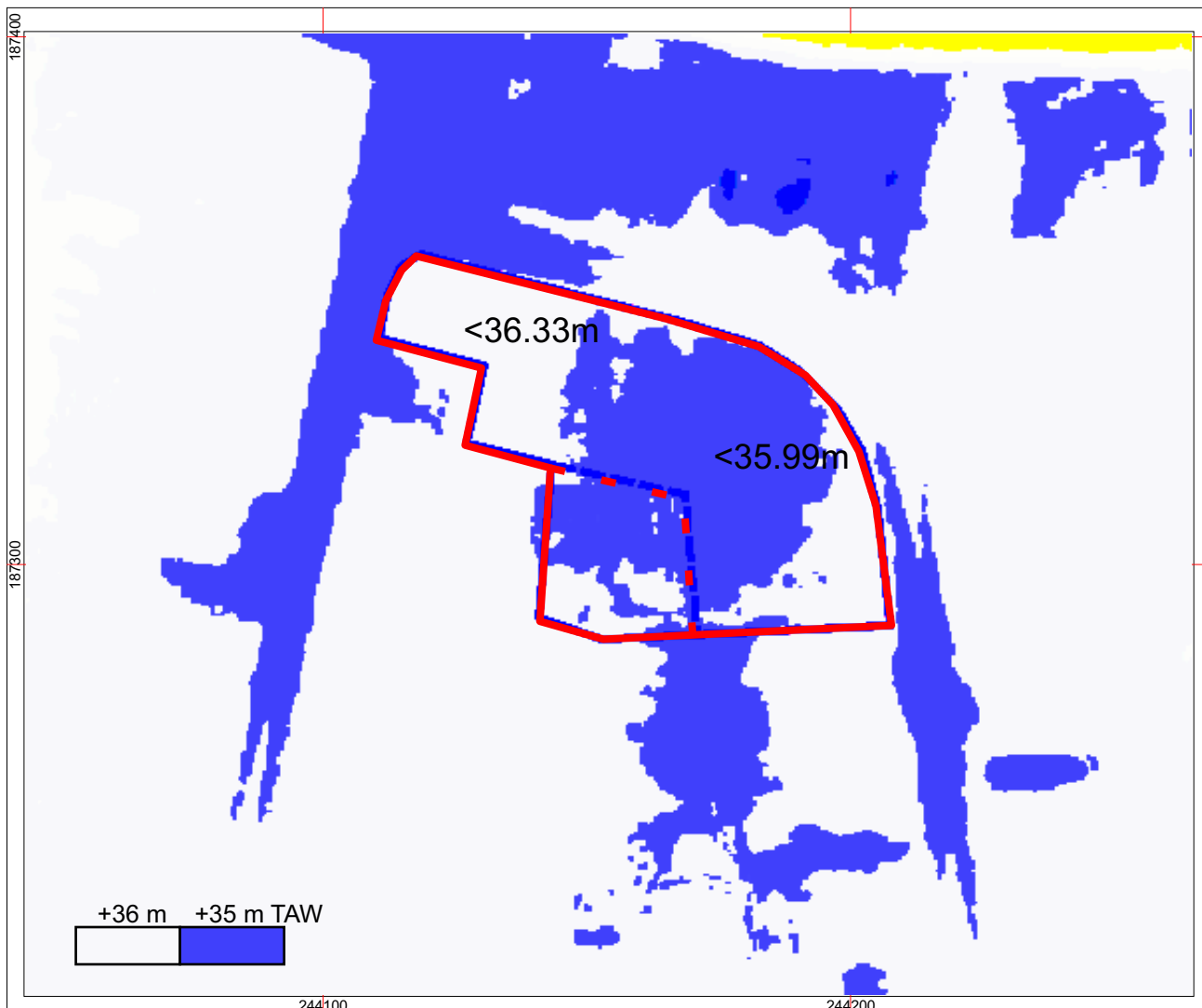
LOT 6
Nr. 890c/deel
Gemeten oppervlakte
5a90ca

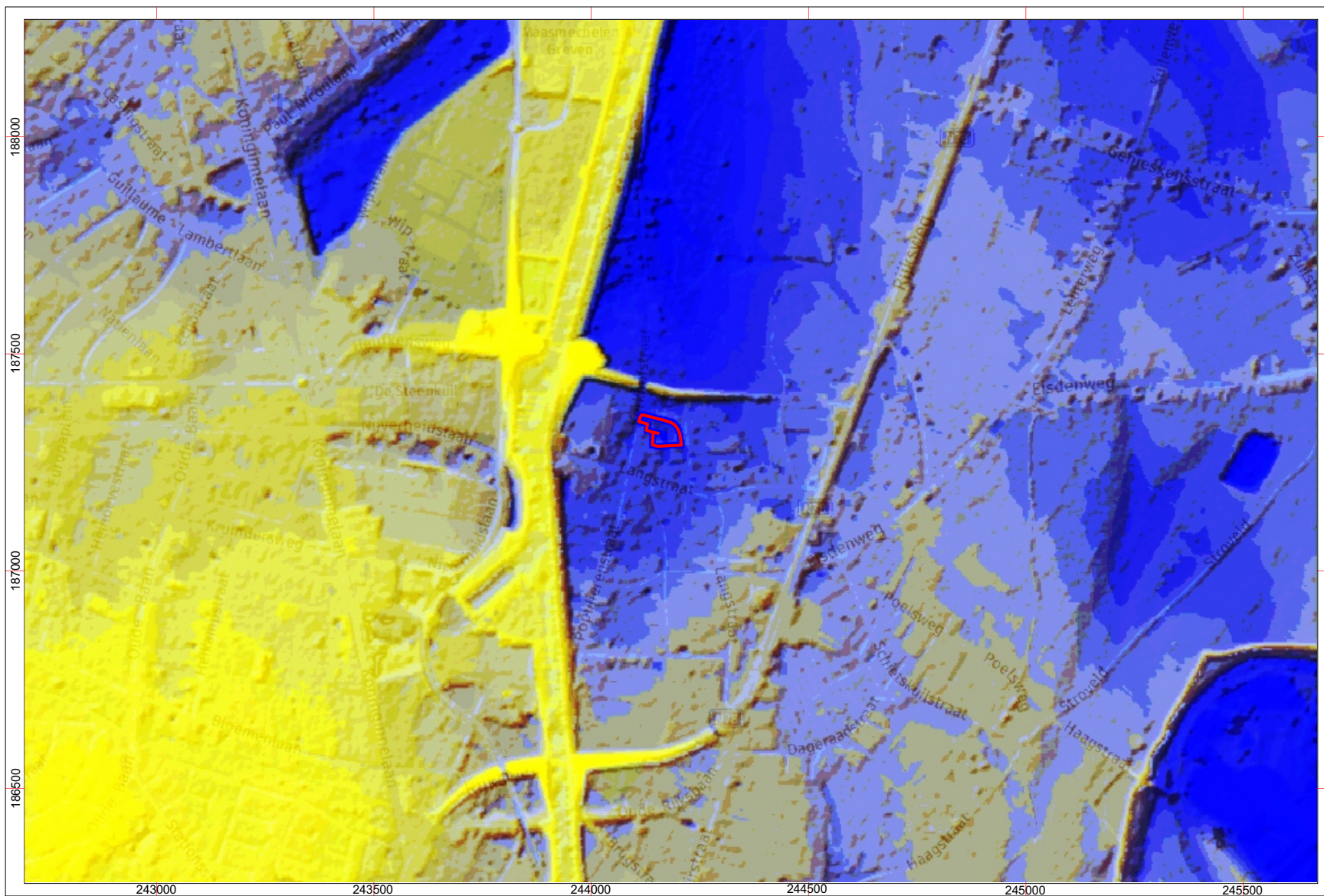
LOT 7
Nr. 890c/deel
Gemeten oppervlakte
5a72ca

LOT 8
Nr. 890c/deel
Gemeten oppervlakte
3a41ca

LOT 9
Nr. 890c/deel
Gemeten oppervlakte
3a48ca

LOT 10
Nr. 890c/deel
Gemeten oppervlakte
7a70ca
Niet in de verkaveling
Te voegen bij nr. 902b

HAAS
bvba

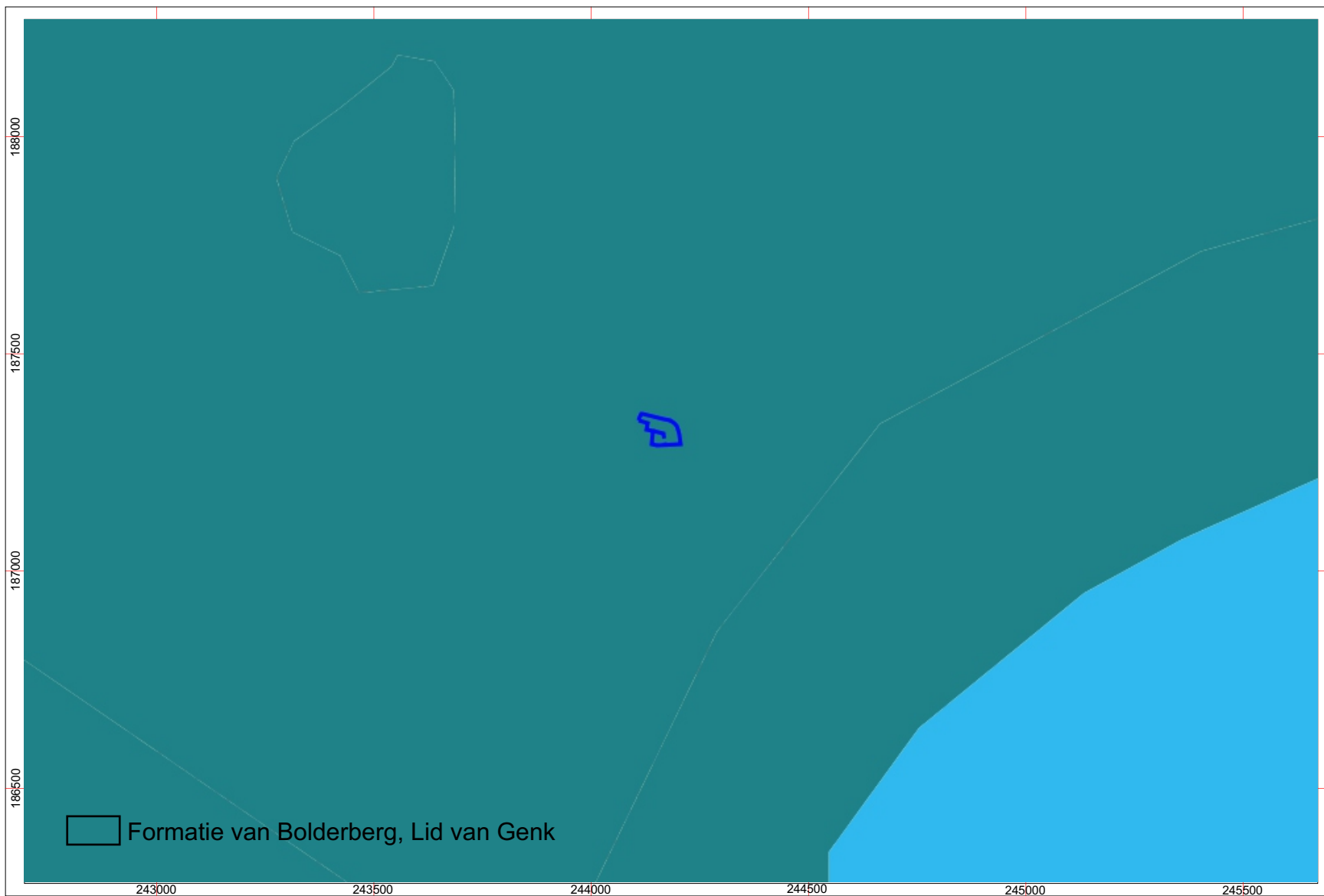
Project: Maasmechelen (Eisden), Vredestraat - Projectcode: 2019C137
 Bijlage 08: Hydrografische kaart - Bron: geopunt.be
 Datum aanmaak plan: 11/03/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

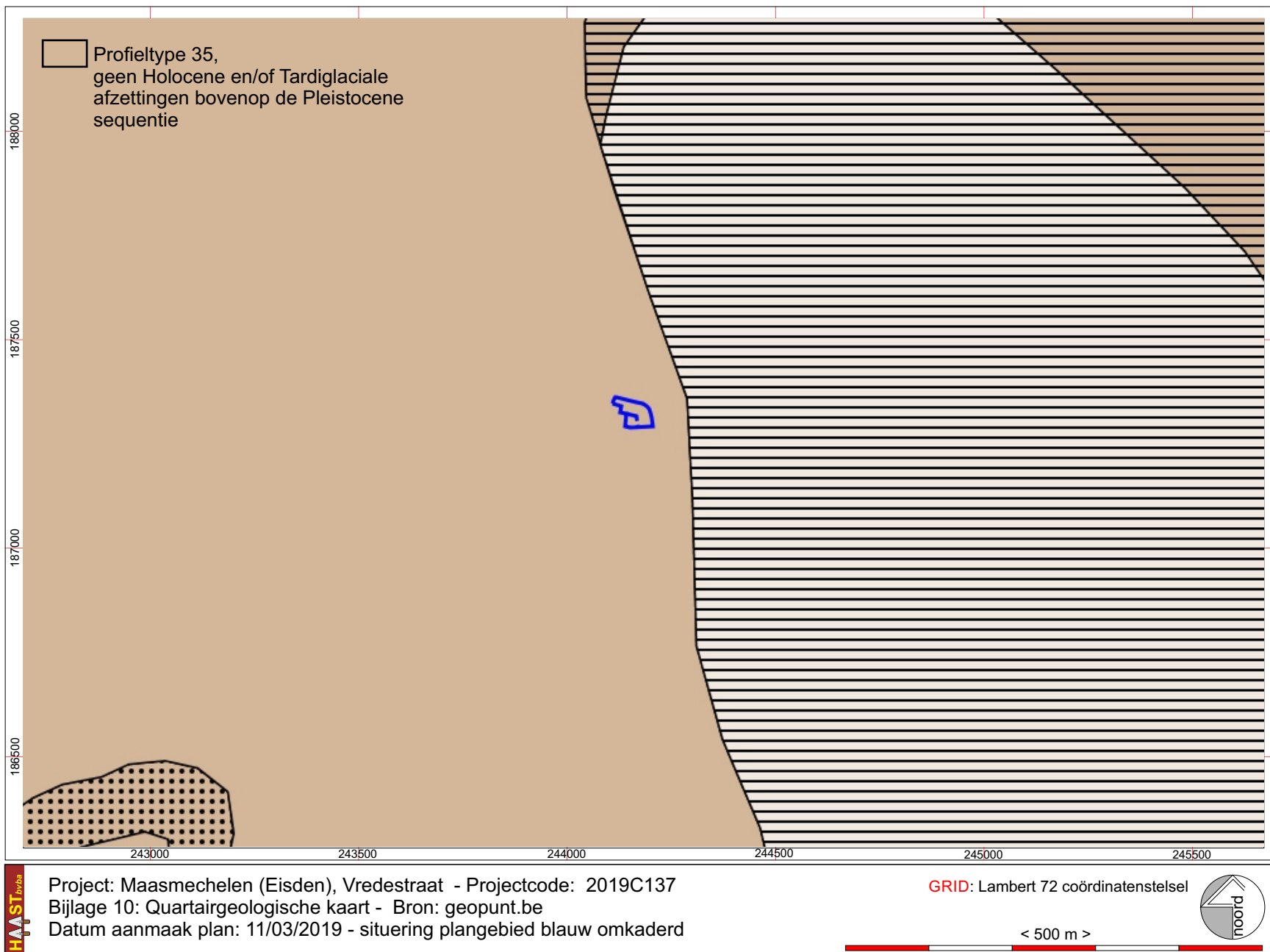
GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

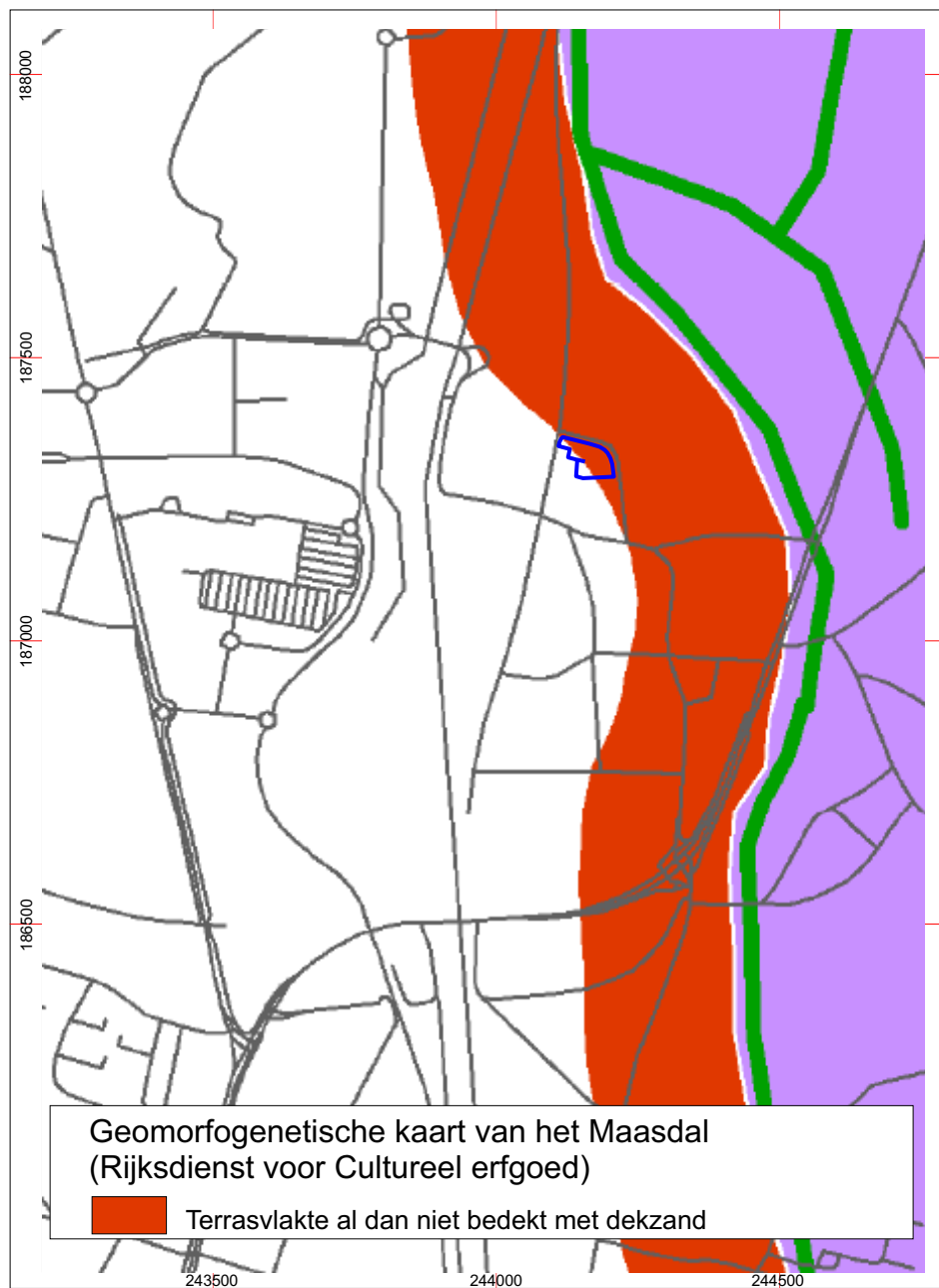
< 500 m >

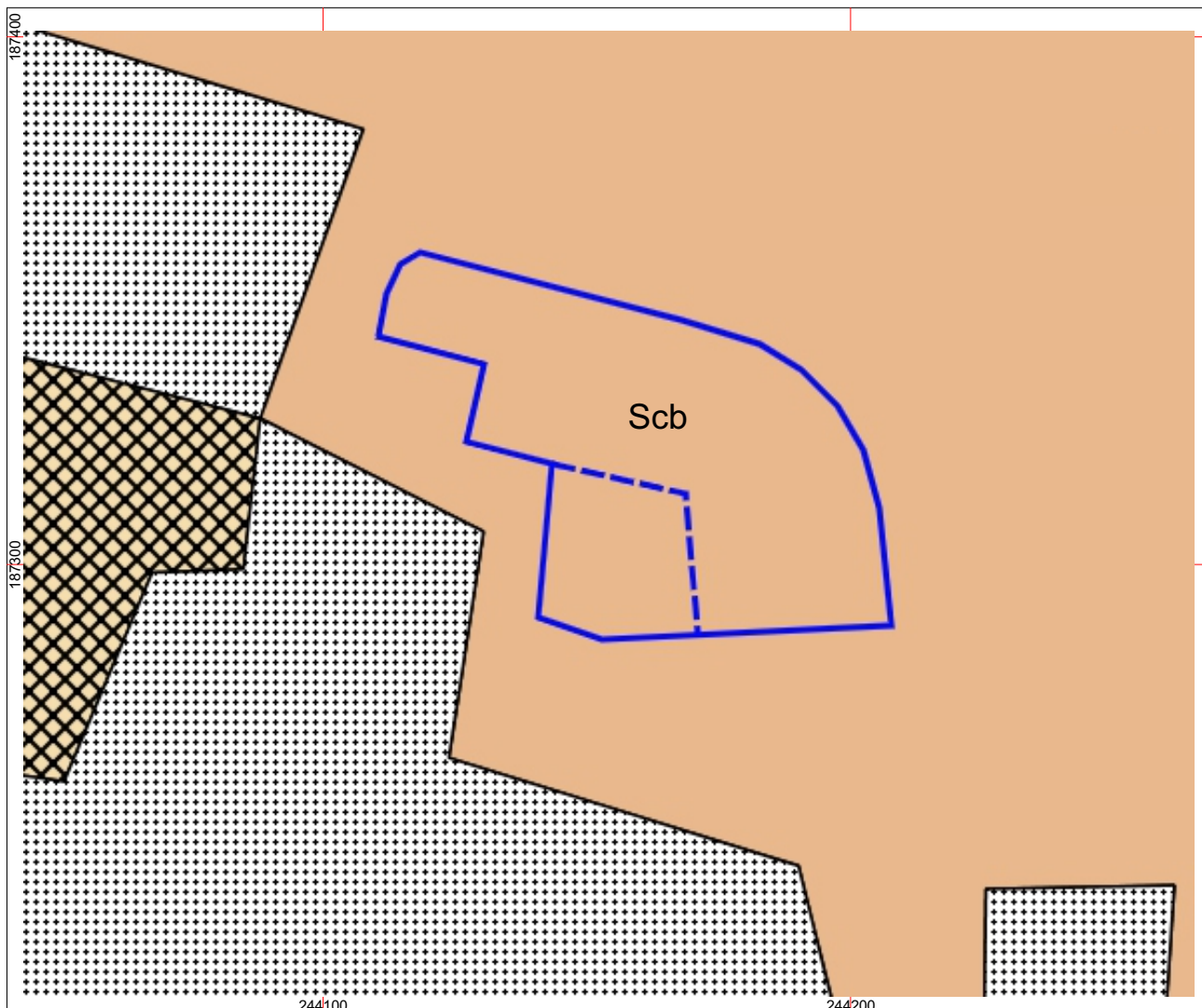

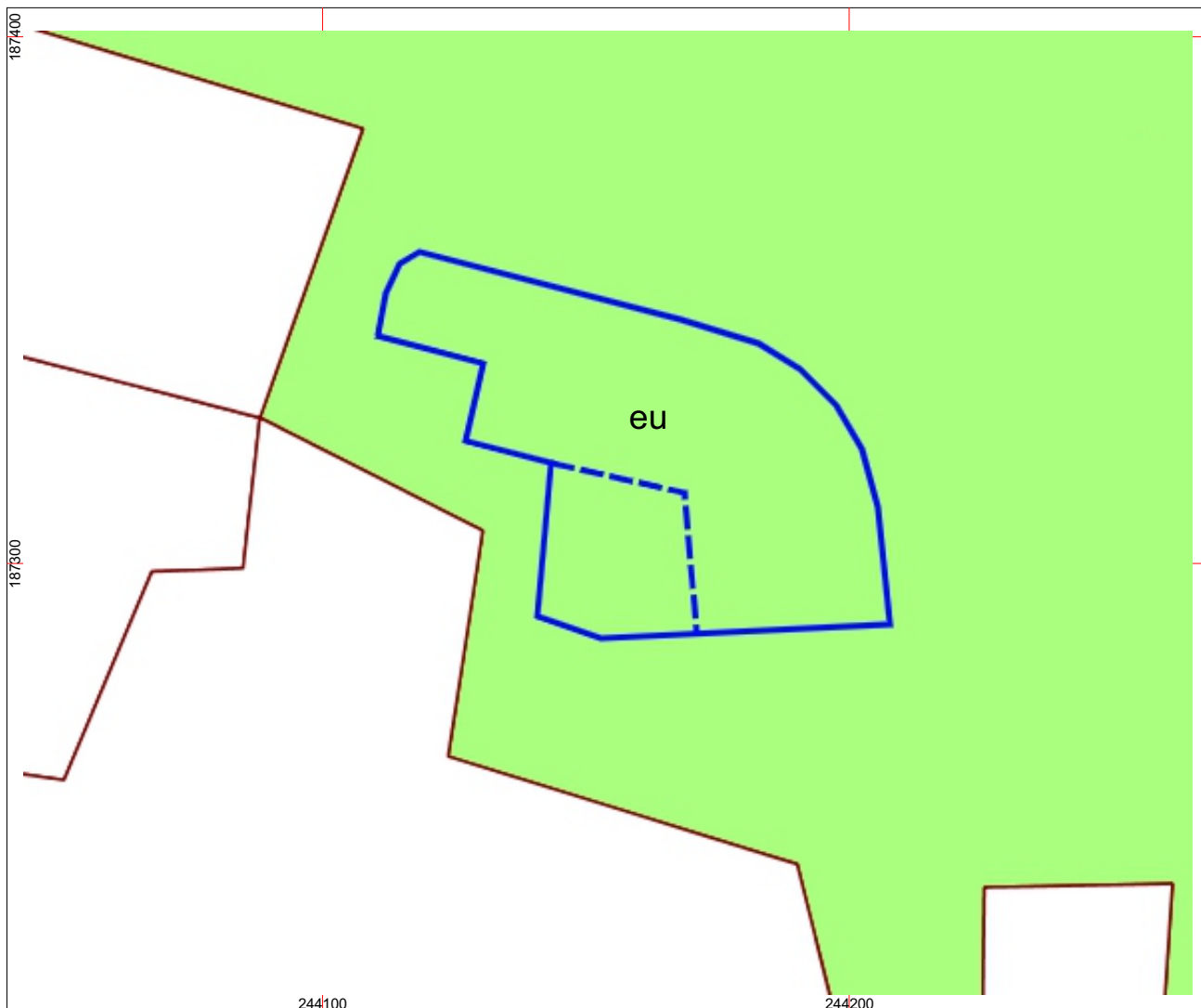
Project: Maasmechelen (Eisden), Vredestraat - Projectcode: 2019C137
 Bijlage 12: Bodemkaart van België - Bron: geopunt.be
 Datum aanmaak plan: 11/03/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 100 m >

HAAS
bv/ba

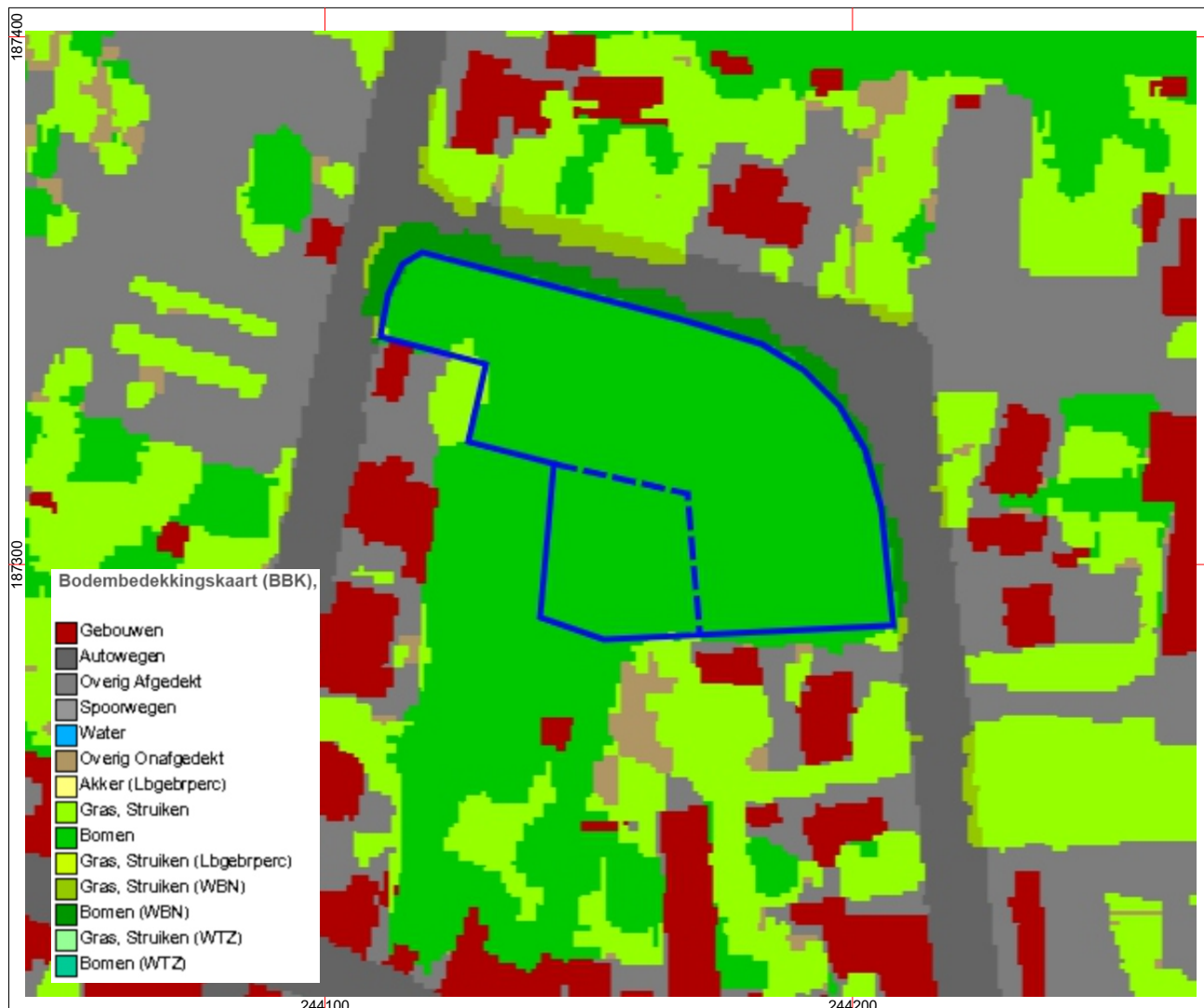
Project: Maasmechelen (Eisden), Vredestraat - Projectcode: 2019C137
Bijlage 13: Bodemkaart volgens de WRB - Bron: geopunt.be
Datum aanmaak plan: 11/03/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

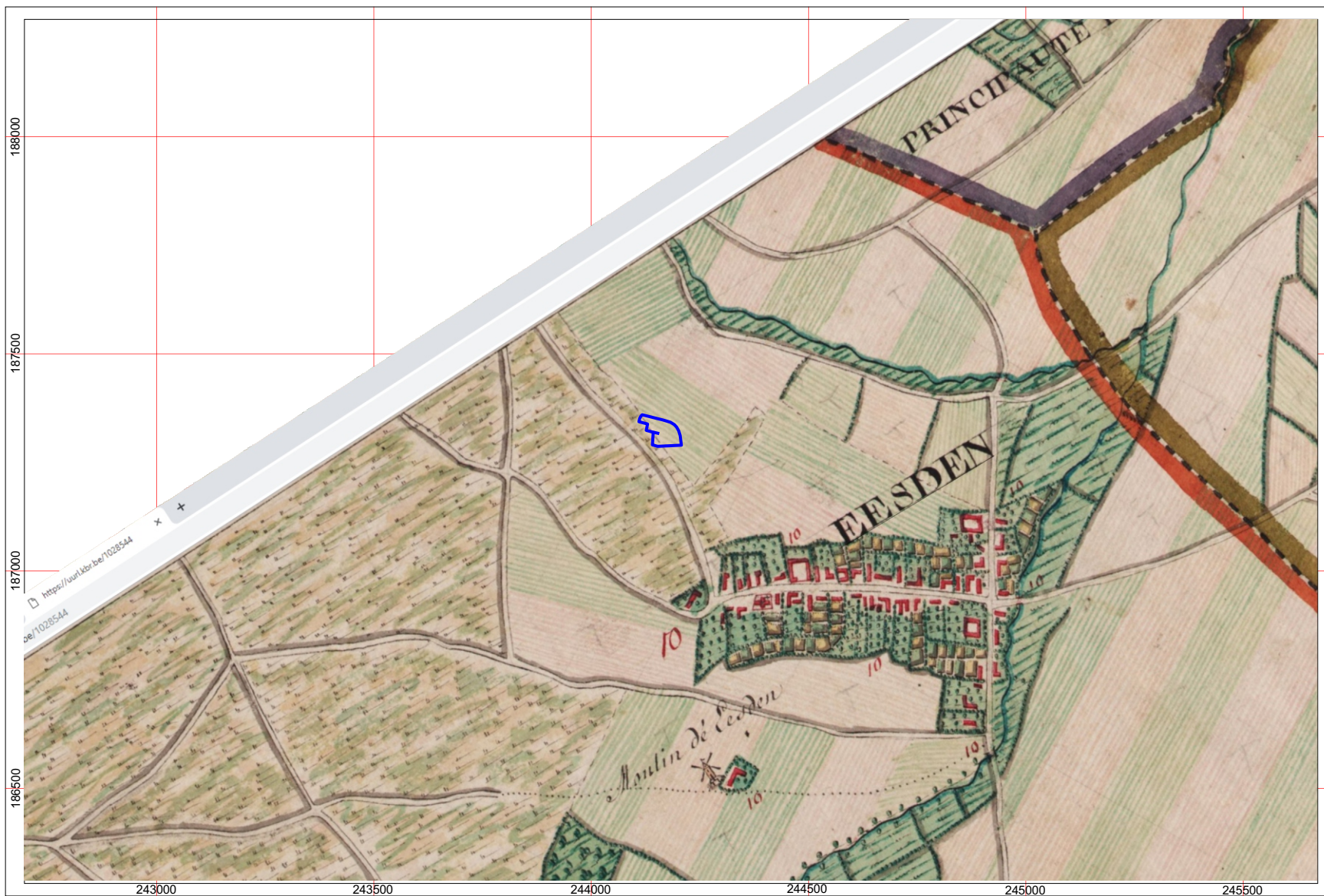
GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 100 m >

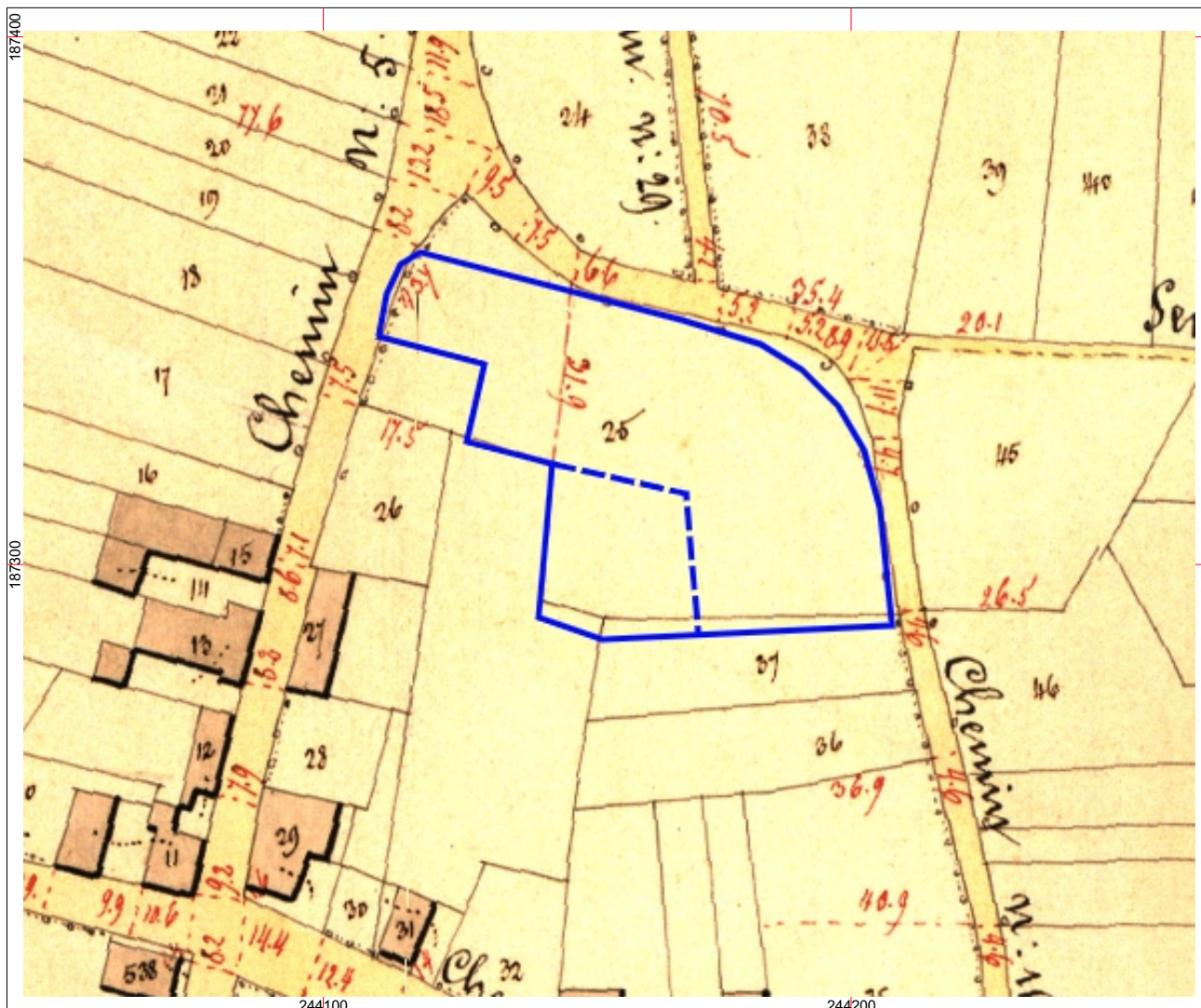
HAAS Project: Maasmechelen (Eisden), Vredestraat - Projectcode: 2019C137
 Bijlage 15: Ferrariskaart (1771-1776) - Bron: ngi.be
 Datum aanmaak plan: 11/03/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

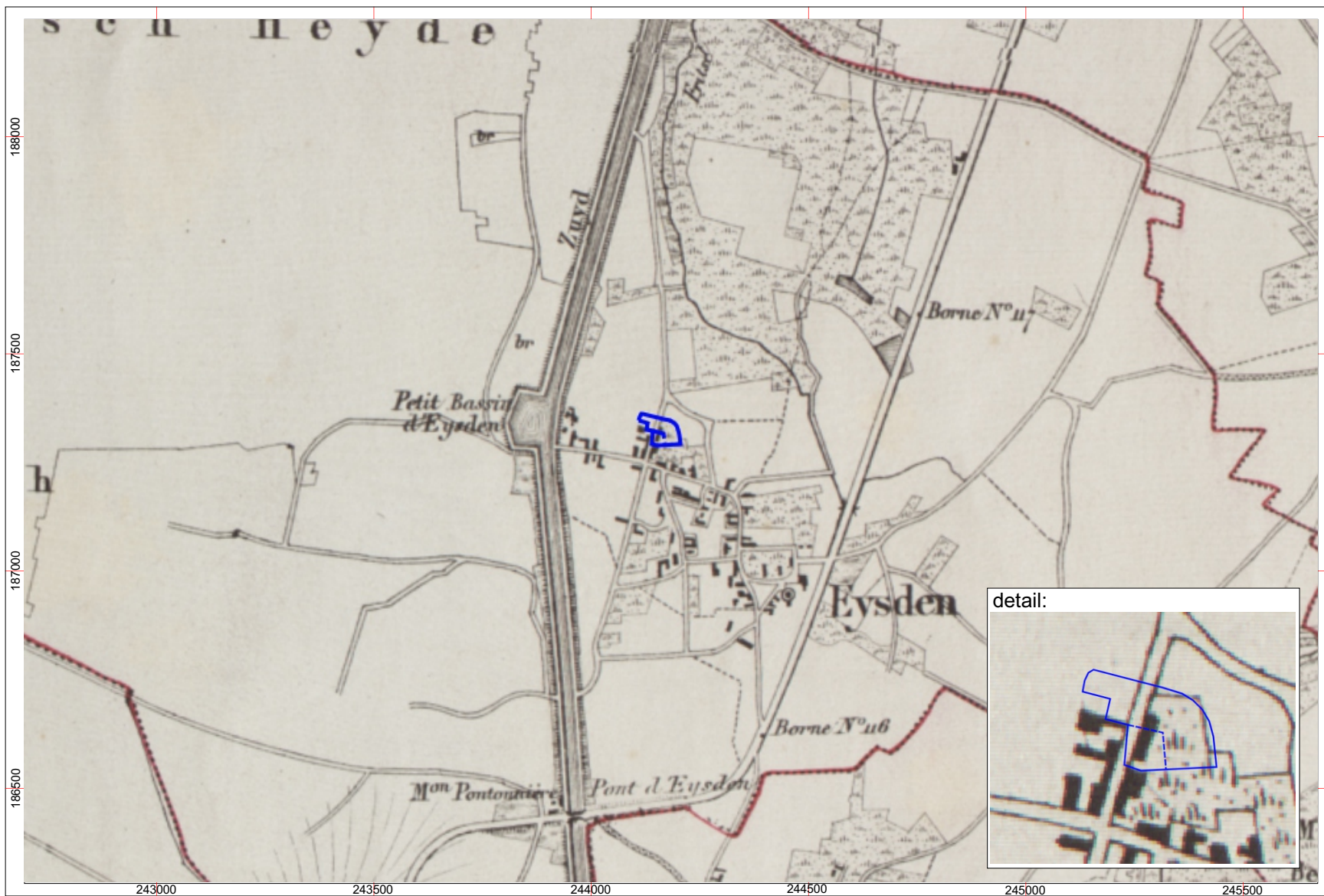
< 500 m >

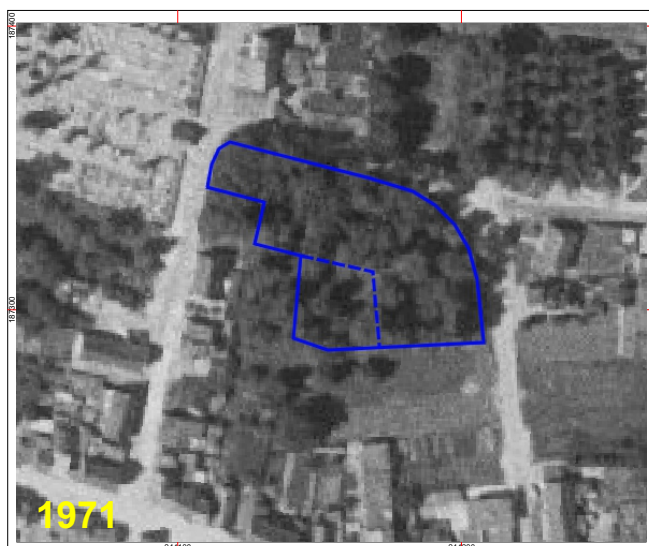

Project: Maasmechelen (Eisden), Vredestraat - Projectcode: 2019C137

Bijlage 20: Verstoorde zone - Bron: geopunt.be

Datum aanmaak plan: 11/03/2019 - situering plangebied blauw omkaderd

GRID: Lambert 72 coördinatenstelsel

< 100 m >

